

Afbakening Jeugdhulp

Inhoudsopgave

Afbakening Jeugdhulp	1
Opdracht.....	5
Samenstelling werkgroep.....	6
Uitvoeringsproces.....	6
Uitwerking	7
Inleiding en enkele aanbevelingen vooraf	7
Juridische analyse vooraf	9
De bedoeling van de wetgever.....	9
Jurisprudentie.....	10
Afbakening algemeen.....	13
Afbakening in resultaten	13
Afbakening in problemen.....	14
Jeugdwet en afbakening met andere wetten.....	14
Kaders jeugdhulp: het begrip (verlengde) jeugdhulp, leeftijdsgrenzen en ouders:.....	16
Verlengde jeugdhulp na 18 jaar.....	17
Pleegzorg	21
Samenloop pleegzorg en begeleiding	22
Verblijf in gezinshuis.....	22
Jeugdhulp voor ouders?	23
Jeugdstrafrecht en jeugdreclassering.....	24
Jeugdbescherming.....	24
Afbakening jeugdhulp Wet langdurige zorg (Wlz)	25
Wanneer kan een jeugdige een Wlz-indicatie krijgen?.....	25
Zorg die onder de Wlz valt	26
Zorg vanwege psychische beperkingen.....	26
Vorrang Wlz.....	26
Jeugdhulp naast Wlz-indicatie.....	26
Gehanteerde Criteria Wlz.....	27
Afbakening met de Zorgverzekeringswet	28
Verpleging en verzorging (Zvw of Jeugdwet)	29
Verpleging.....	29
Verzorging en geneeskundige zorg	29
Schema WLZ, ZVW of JW	31
Afbakening Jeugdwet en Wmo.....	32
Voorliggende voorzieningen op grond van de Wmo.....	32

Woningaanpassingen, verhuiskostenvergoeding, vervoer en hulpmiddelen (alle leeftijden) .	32
Woningaanpassingen & verhuiskostenvergoeding.....	33
Vervoer.....	33
Hulpmiddelen.....	36
Begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf, beschermd wonen en dagbesteding 18+	37
Conclusie	40
Afbakening met de onderwijswetten.	42
Jeugdhulp in het onderwijs	42
Proces.....	43
1. ADHD	44
2. Dyslexie.....	45
3. Intelligentietest	46
4. Leerstoornissen van leerlingen.....	47
5. Hulp bij leerproblemen.....	47
6. Ondersteuning van persoonlijke ontwikkeling van de leerling	49
7. Persoonlijke verzorging en/of verpleging op school	50
8. Schoolmaatschappelijk werk	51
9. Buitenschoolse opvang.....	51
Ondanks toepassing andere wet toch jeugdhulp.....	51
Afbakening met Participatiewet.....	53
Overzichtschema's afbakening (6)	54
Expertiseteam reikwijdte jeugdhulpplicht	62
BIJLAGE 1 AFBAKENING JEUGDHULP(PLICHT) IN RESULTATEN	64
Paardentherapie.....	64
Intelligentietest	64
Therapeutische hulphond (PTSS-hulphond).....	64
Mediation tussen ouders.....	64
Privézwemles voor kind met autisme	65
Buitenschoolse opvang voor kind met een beperking	65
Behandeling wegens angst voor de tandarts	65
Drukvest	65
Hypnose therapie voor behandeling obesitas.....	66
Begeleiding bij paardrijden.....	67
Vakantiekamp voor kinderen met een beperking.....	67
Babythuiszorg	68

Opdracht

Helderheid verkrijgen over wat wel en niet onder jeugdhulp valt met als resultaat:
Alle gemeenten hebben handvatten gekregen voor een afbakening van de verschillende wetten en een overzicht van mogelijke beleidskeuzes die juridisch zijn getoetst aan de hand van jurisprudentie (*uit uitvoeringsplan nov 2019, p 15,16*)

De afbakening kent een tweetal invullingen:

1. Afbakening met andere wetten: voor de Jeugdwet betreft het met name de afbakening met de Wet Langdurige Zorg, de Zorgverzekeringswet, de Wmo 2015 en de wet op het Passend Onderwijs.
2. Juridische afbakening: de Jeugdwet geeft niet aan wat jeugdhulp concreet is, maar geeft alleen een beschrijving. Het afbakenen van wat jeugdhulp is, maakt deel uit van de beleidsruimte van de afzonderlijke gemeenten. De afgelopen jaren is hierover jurisprudentie verschenen, waaronder een aantal belangrijke uitspraken van de Centrale Raad van Beroep. Deze uitspraken kunnen aanleiding geven tot het aanpassen van de verordening en beleidsregels.

Afbakening met andere wetten

Op de verschillende onderdelen zijn de afgelopen periode al acties uitgezet. Procesvoorstel is om deze acties te blijven volgen en de uitkomsten te delen.

- *Afbakening Wet Passend Onderwijs*: is belegd onder Ontwikkellijn 1 van de Transformatieagenda
- *Afbakening Zorgverzekeringswet*: is voor een deel belegd bij de RIGG¹
- *Afbakening Wet Langdurige Zorg*: actie is reeds afgerond. De uitkomsten kunnen (opnieuw) gedeeld worden
- *Expertiseteam reikwijdte jeugdhulpplicht*: ingesteld door de VNG. Het advies is in maart van dit jaar verschenen en wordt aan het einde van dit stuk kort besproken.

Juridische afbakening

Procesvoorstel is om hiervoor juridisch advies in te winnen, waarbij er een overzicht wordt gemaakt van jurisprudentie die van belang is voor gemeenten bij het maken van (beleids)keuzes. Deze kunnen vervolgens vertaald worden naar de verordening, beleidsregels en het instrueren van de basisteams. Dit zal ook zijn weerslag hebben op contractering en subsidiëring.

¹ De RIGG is in gesprek met Menzis over een specifiek onderdeel op het snijvlak van jeugdhulp en zorgverzekeringswet (persoonlijke verzorging voor jeugdigen met ernstig meervoudige beperkingen)

Samenstelling werkgroep

Henk van der Veen,	juridisch kwaliteitsmedewerker gemeente Oldambt
Lotte van der Burg,	juridisch adviseur gemeente Delfzijl
Marijke Kelly,	juridisch adviseur gemeente Stadskanaal
Olaf Lucker,	adviseur bedrijfsvoering gemeente De Kompanjie
Rita Eilering,	strategisch beleidsadviseur RIGG
Rolf Mulder,	juridisch adviseur gemeente Groningen

Mede mogelijk gemaakt door de online kennisbank [Grip op Jeugd](#) van Schulinck, Wolters Kluwer.

Uitvoeringsproces

December 2019 – oktober 2020

- Procesbegeleider verzamelt opbrengsten afbakening andere wetten en stuurt deze rond.
- Werkgroep stelt document met beleidskeuzes en handvatten op voor implementatie van de afbakening voor gemeenten en hun toegang
- Indien er behoefte is onder gemeenten/ toegang organiseert de procesbegeleider een themabijeenkomst gericht op implementatie van de afbakening.

Het tijdpad is in de tussentijd aangepast.

Uitwerking

Inleiding en enkele aanbevelingen vooraf

De invoering van de Jeugdwet heeft geleid tot een jeugdhulpplicht voor gemeenten. Deze plicht wordt door de Memorie van Toelichting en de jurisprudentie al voor een deel ingekleurd. Belangrijk onderdeel van de jeugdhulpplicht is namelijk de onderzoeksplicht. De wijze waarop het onderzoek moet zijn ingericht is met de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 1 mei 2017² gegeven. Later in dit stuk komen we hier nog uitgebreider op terug. Maar we zetten deze stappen ook vooraf alvast op een rij. Om hiermee het belang ervan te onderstrepen.

1. Vaststellen van de hulpvraag
2. Onderzoeken of deze gemeente verantwoordelijk is
3. Onderzoeken of de Jeugdwet van toepassing is
4. In kaart brengen van beperkingen/problematiek
5. Bepalen welke hulp nodig is
6. Onderzoeken van eigen mogelijkheden en probleemoplossend vermogen (eigen kracht)
7. Aanspraak op een voorliggende voorziening
8. Aanspraak op een algemene voorziening
- 9 Informeren over de mogelijkheid van het aanvragen van een pgb
10. Indien aangevraagd: beoordelen of aan voorwaarden pgb voldaan wordt

Deze stappen zijn daarom essentieel bij elke beoordeling van jeugdhulp, zelfs als dit leidt tot de conclusie dat een algemene voorziening in het concrete geval toereikend is en een individuele voorziening om die reden wordt afgewezen. Maar de jeugdhulpplicht is meer dan het doen van een goed onderzoek. Want welke vrijheid geeft de jeugdhulpplicht gemeenten? En wat is de invloed van andere wetten op de jeugdhulpplicht?

Anders dan de Jeugdwet, hebben andere zorgwetten een gesloten systeem: je hebt recht op een voorziening of je maakt aanspraak op een voorziening of niet. De Jeugdwet heeft daarentegen een open karakter. Daarom is het voor de bepaling van de reikwijdte van de Jeugdwet in elk geval goed de grenzen van de andere wetten te kennen. In het deze bijdrage wordt daarom uitvoering ingegaan op de juridische afbakening van de Jeugdwet ten opzichte van die andere wetten. Maar daarmee is nog niet de reikwijdte van de jeugdhulpplicht gegeven. De Jeugdwet heeft zoals gezegd een open karakter en fungeert als een vangnet. Dat is niet hetzelfde als dat het een 'afvoerputje' is voor dat wat niet met andere zorgwetten kan worden gecompenseerd.

Het 'open karakter' behoeft invulling en de vrijheid om dat te doen ligt nu bij uitstek bij de gemeenten zelf. Om dit nog wat te verduidelijken gaan we terug in de tijd, naar de Wmo 2007. Ook die wet (de voorganger van de huidige Wmo 2015) kende een compensatieplicht. En over de wijze waarop aan die verplichting invulling werd gegeven heeft de Centrale Raad van Beroep destijds in 2018³ een belangrijke uitspraak gedaan. Deze uitspraak is ook toepasbaar op de inrichting van de

² CRvB 01-05-2017, ECLI:NL:CRVB:2017:1477

³ CRvB 10-12-2008, ECLI:NL:CRVB:2008:BG6612

compensatieplicht onder de Jeugdwet. De Raad noemde in deze uitspraak ten aanzien van de compensatieplicht het volgende:

Het is in beginsel aan de gemeenteraad en het college om te bepalen op welke wijze invulling wordt gegeven aan de compensatieplicht;

De keuzes die de gemeenteraad en het college daarbij maken, moet de rechter in principe respecteren;

Voorop staat echter dat het college de plicht heeft in ieder concreet geval een resultaat te bereiken dat als compensatie mag gelden;

Dat moet in het individuele geval maatwerk zijn, wat door de rechter vol wordt getoetst. Dat kan ertoe leiden dat algemene keuzes die de gemeenteraad en het college hebben gemaakt, in het concrete, individuele geval niet kunnen worden toegepast wegens strijd met de compensatieplicht.

Nicole Tielen van Schulink analyseert het belang en de toepasbaarheid van deze uitspraak voor de Jeugdwet.⁴ Zij concludeert dat er in de uitspraak twee belangrijke zaken terugkomen. Het is in de eerste plaats aan de gemeenteraad en het college om invulling te geven aan de resultaatsverplichting. Dit is een oproep om beleidskeuzes te maken. En in de tweede plaats staat het resultaat uiteindelijk centraal. Het maakt dus niet uit wat voor voorziening je inzet (in termen van aanbod), als het resultaat maar wordt bereikt. Dat resultaat is zelfs zo belangrijk, dat door de gemeente gemaakt beleid hiervoor in individuele gevallen moet wijken (maatwerk). Tielen concludeert dat gemeenten de jeugdhulpplicht kunnen begrenzen door de resultaatsgebieden nader te concretiseren. “Als het gaat om het invullen van het ‘open karakter’ van de jeugdhulpplicht, is het naar mijn mening vooral van belang dat gemeenten nadenken over de omvang en de reikwijdte van resultaatsgebieden van de jeugdhulpplicht. Wat verstaan we precies onder:

‘gezond en veilig opgroeien’;

‘groei naar zelfstandigheid’ en

‘zelfredzaamheid en participatie’?

Het inkleuren van de resultaatsgebieden, zorgt vanzelf voor grenzen. Het helpt de professionals in de uitvoering bovendien om duidelijke doelstellingen te verbinden aan de in te zetten hulp. De doelen moeten passen binnen de resultaatsverplichting die het college heeft.”

Bannik, Robbe e.a. benadrukken dat het niet nodig en niet wenselijk is vast te stellen wat géén jeugdhulp is.⁵ Het gaat er om vast te stellen wat jeugdhulp minimaal is. Dat gemeenten dan zelf aanzet zijn om dit minimale ook het maximale te laten zijn, als zij dat wenselijk vinden, spreekt voor zich. Ook Tielen benadrukt dat het niet gaat om wat jeugdhulp is in de zin van verschillende soorten aanbod, maar wat precies verstaan onder de resultaatsgebieden die onder jeugdhulpplicht vallen.

Bannik, Robbe e.a. geven tot slot ook aan dat meer maatwerk niet automatisch beter is. De Jeugdwet decentraliseerde de bevoegdheid voor het bieden van jeugdhulp aan de gemeenten. Deze decentralisatie was gestoeld op de beleidstheorie dat als je het beleid dichterbij de burger brengt, je daarmee beter kunt zien wat er met die burger aan de hand is en daarom beter goede hulp kunt bieden. De auteurs concluderen echter dat dit helaas twee doelstellingen door elkaar heen zijn en

⁴ Opinie d.d. 10 juni 2020, mr. drs. Nicole Tielen, redacteur Grip op Jeugd, Schulink

⁵ Wat is de afbakening van de jeugdhulpplicht in de Jeugdwet. Het juridische antwoord met bestuurskundige gedachten’, Duco Bannink, Tim Robbe e.a. april 2020.

dat die elkaar niet versterken. Je kunt van dichtbij iemand inderdaad beter de maat nemen. Maar dit betekent nog niet dat je daarmee ook de verschillende aspecten van de hulp op elkaar kunt afstemmen. Beter de maat nemen is nog niet beter het werk afstemmen. Als reactie hierop kan de gemeente beleid formuleren waarmee duidelijk wordt wat zij van professionals verwachten in de verschillende domeinen. Gemeenten kunnen door concrete politieke en normatieve besluiten het 'open karakter' van de Jeugdwet dus nader invullen. Dit geeft volgens de auteurs aan de professionals de vrijheid om te kijken in welke mate dit doel reëel is bij een specifieke jeugdige en hoe hij of zij dat met die jeugdige zou kunnen bereiken. Zo is niet alleen de maat genomen, maar ook het werk gedefinieerd.

En daarmee komen we tot slot ook tot het belangrijkste vertrekpunt, namelijk de jeugdige. Los van de Jeugdwet, de jurisprudentie en gemeentelijke regelgeving en beleidskeuzes hoort de jeugdige voorop te staan. Binnen de kaders van de Jeugdwet dient het college te doen wat nodig is voor de jeugdige zodat een bijdrage wordt geleverd aan één, twee of drie resultaten die met jeugdhulp moet worden bereikt. Vanzelfsprekend geldt hierbij dat alleen wordt ingegrepen indien de jeugdige en/of zijn ouders niet zelf op eigen kracht tot een oplossing voor het probleem kunnen komen. Dat is nog steeds een van de belangrijkste doelstellingen van de Jeugdwet.

Het onderstaande stuk is bedoeld als naslag. Daartoe is informatie van verschillende bronnen samengebracht. Veel van deze informatie is ontleend aan de website 'Grip op Jeugd' van Schulink, onderdeel van Wolters Kluwer. Dit geldt vooral voor pagina 17 tot en met 29 en bijlage 1. Een samenvatting doet geen recht aan de nuances die er bij de afbakening komen kijken. Daar waar bij het ontwikkelen van beleid en het maken van beleidskeuzes andere zorgwetten in beeld zijn, is juridische kennis van de begrenzing van belang. Dit stuk hoopt daaraan een bijdrage te leveren.

Juridische analyse vooraf

De bedoeling van de wetgever

In reactie op het eindproduct het Expertteam Reikwijdte Jeugdhulpplicht hebben Bannik, Robbe e.a. een juridische analyse geformuleerd die voor de afbakening zeer bruikbaar is.⁶ Om de reden is een belangrijk deel van hun bijdrage hieronder, soms letterlijk, opgenomen.

Om de bedoeling van de wetgever bij een wet te achterhalen is de Memorie van Toelichting bij een wet het beste startpunt. Uit de Memorie van Toelichting bij de Jeugdwet⁷ blijkt dat de wetgever met de Jeugdwet een 'jeugdhulpplicht' beoogt die hetzelfde is als de 'compensatieplicht' in de Wmo 2015⁸. Die compensatieplicht komt uit de Wmo 2007, dus er is genoeg onderzoek en jurisprudentie voorhanden om inzicht te krijgen in de werking van een dergelijke plicht. Voor nu beperken wij ons echter tot teksten in de Memorie van Toelichting bij de Jeugdwet:

De gemeente treft daar waar een jeugdige of zijn ouders dit nodig hebben bij problemen met het opgroeien, de zelfredzaamheid of maatschappelijke participatie, een voorziening op het gebied van jeugdhulp. Uitgangspunt hierbij blijft echter de eigen kracht van jeugdige en zijn ouders. Het college is

⁶ 'Wat is de afbakening van de jeugdhulpplicht in de Jeugdwet. Het juridische antwoord met bestuurskundige gedachten', Tim Robbe e.a. april 2020. Dit is een reactie op eindproduct van het Expertteam Reikwijdte Jeugdhulpplicht. Deze analyse is integraal overgenomen.

⁷ <https://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/j9vvij5epmj1ey0/vkzamoj6edyk>

⁸ MvT, p. 7/p. 114. De Wmo 2015 kent echter een resultaatsverplichting tot het treffen van maatwerkvoorzieningen die inmiddels verder gaat dan de compensatieplicht uit de 'oude' Wmo 2007

*alleen gehouden een voorziening te treffen als de jeugdige en zijn ouders er op eigen kracht niet uitkomen. Vervolgens beslist de gemeente of en welke voorziening een jeugdige nodig heeft*⁹.

Deze overweging is opgenomen en uitgewerkt in artikel 2.3 Jeugdwet. De wetgever stelt nog het volgende: Bij het zelfstandig afwegen welke voorziening zij inzet is de gemeente daarbij vanzelfsprekend wel gehouden aan internationale verdragen, zoals het IVRK, het EVRM, het IVBPR22 en het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Hoewel deze verdragen zich richten tot de verdragspartijen en deze het over het algemeen geen recht geven op specifieke voorzieningen, kunnen zij wel van invloed zijn op de invulling van de jeugdhulpplicht. Het uitgangspunt van artikel 3 van het IVRK is dat het belang van het kind een eerste overweging is. Artikel 8 van het EVRM brengt met zich dat op de overheid de plicht rust een ongestoord familie- en gezinsleven te bevorderen. Dit laatste kan betekenen, dat soms, hoewel dat hogere kosten met zich kan brengen, intensieve zorg in de thuissituatie te verkiezen valt boven zorg in een instelling¹⁰.

Kortom, een gemeente hoeft alleen voorzieningen in te zetten als de ouders en jeugdigen er zelf niet uitkomen. De gemeente kan zelfstandig afwegen welke voorziening zij wil inzetten. Internationale Verdragen kunnen die zelfstandige afweging echter wel inperken.

Jurisprudentie

De Memorie van Toelichting bevestigt in feite het ‘open karakter’ van de Jeugdwet. Door dit ‘open karakter’ speelt de rechter, die in het advies van het Expertiseteam¹¹ niet voorkomt, een belangrijke rol bij de verdere afbakening van de jeugdhulpplicht. Op rechtspraak.nl zijn op dit moment twaalf gepubliceerde uitspraken te vinden die handvatten geven voor de praktijk. Uit deze twaalf uitspraken volgen negen belangrijke punten.

Deze luiden als volgt:

1. De onderzoeksplicht van het college van B&W, waarbij het college onderzoek moet doen wat ouders en jeugdigen nodig hebben, maakt deel uit van de jeugdhulpplicht.¹²
2. De wijze waarop het college van B&W onderzoek moet doen, als in welke stappen het moet doorlopen, is vastgelegd in de Memorie van Toelichting en door de Centrale Raad van Beroep bevestigd.¹³
3. Het onderzoek moet duidelijk zijn in die zin dat herleidbaar is hoe het college tot een besluit komt.¹⁴
4. Als het college gebruik maakt van een advies van een derde (bijvoorbeeld wijkteam of jeugdhulpaanbieder), dan moet het college zich ervan vergewissen dat het onderzoek voldoet aan eisen van zorgvuldigheid. Daarvoor moet duidelijk zijn welke gegevens zijn gebruikt en welke procedure is gevolgd om tot het advies te komen.¹⁵

⁹ MvT, p. 7.

¹⁰ MvT, p. 15

¹¹ Expertiseteam reikwijdte jeugdhulpplicht heeft in maart 2020 een eindrapport uitgebracht met de titel ‘De Kracht van wijd reiken, Advies om de transformatie van de jeugdhulp te laten slagen, eindrapport en advies van het VNG Expertiseteam Reikwijdte Jeugdhulpplicht.

¹² ECLI:NL:CRVB:2017:1477; ECLI:NL:RBGEL:2017:3439; ECLI:NL:RBOBR:2018:469; ECLI:NL:RBNHO:2018:4856

¹³ 6ECLI:NL:CRVB:2017:1477

¹⁴ ECLI:NL:RBLIM:2017:6318

¹⁵ 8ECLI:NL:RBMNE:2017:6726.

5. Als uit onderzoek naar de behoefte en de mogelijkheden van een jeugdige, de voor hem benodigde ondersteuningsintensiteit en de duur daarvan, de mogelijkheden, de draagkracht en de belastbaarheid van zijn ouders, de samenstelling van het gezin en de woonsituatie, en het belang van de ouders om te voorzien in een inkomen tot de conclusie leiden dat ouders zelf in de hulp kunnen voorzien, dan hoeft het college geen jeugdhulp in te zetten (eigen kracht).¹⁶
6. Meer dan gebruikelijke hulp leidt niet automatisch tot toekennen jeugdhulp pgb.¹⁷
7. Gemeenten hoeven dyslexiezorg niet anders in te zetten dan voor de decentralisatie omdat uit de wetsgeschiedenis niet blijkt dat de wetgever dit heeft beoogd.¹⁸
8. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor jeugdhulp, ook als een WLZ-beschikking aanwezig is, als een gecertificeerde instelling jeugdhulp nodig acht. Dat gaat dan niet om 'aanvullende jeugdhulp'. Daarnaast moet zorgaanbod van gemeente dan passend zijn, een taak van de gemeente.¹⁹
9. De gemeente hoeft geen voorziening te treffen als de gecertificeerde instelling een machtiging uithuisplaatsing heeft ingediend omdat de gecertificeerde instelling daartoe zelf kan beslissen (waarna de gemeente moet volgen). Evenmin hoeft de gemeente een individuele voorziening te treffen als het verzoek tot uithuisplaatsing ziet op plaatsing van de jeugdige bij andere met gezag belaste ouder.²⁰

Uit jurisprudentie blijkt niet alleen dat het onderzoek een belangrijk onderdeel is van de jeugdhulpplicht (zie punten 1 tot en met 4), maar ook dat de Memorie van Toelichting en de jurisprudentie heel duidelijk zijn in waar gemeenten aan moeten voldoen bij dat onderzoek. Dit deel van de 'afbakening' van de jeugdhulpplicht is dus al vrij duidelijk.

Wij willen hier nog opmerken dat het instellen van algemene voorzieningen (waarvoor het college geen beschikking hoeft af te geven voor toelating) niet betekent dat het college niet een onderzoek moet doen dat aan deze eisen voldoet als een jeugdige toch een aanvraag voor een individuele voorziening doet. De algemene voorziening moet op basis van het onderzoek dan toereikend zijn om de individuele voorziening te kunnen afwijzen (zie ook hierna over 'eigen kracht')²¹.

Welke voorzieningen gemeenten moeten treffen lijkt op basis van punt 7 ook nader ingekaderd. De Centrale Raad verwijst in zijn uitspraak naar de Memorie van Toelichting en concludeert dat uit de wetsgeschiedenis niet is af te leiden dat dyslexiezorg opeens meer zou moeten omvatten of dat gemeenten dit anders (als in: meer of in andere gevallen) moeten inzetten dan vóór de decentralisatie. Trekken wij deze stellingname van de Centrale Raad door, dan zou dit wel eens voor alle voorzieningen kunnen gelden. Jeugdzorg op basis van de Jeugdwet hoeft dan niet meer of iets anders te zijn dan vóór de decentralisatie gebruikelijk was, in ieder geval voor wat betreft de inhoud

¹⁶ ECLI:NL:CRVB:2019:236

¹⁷ ECLI:NL:RBROT:2018:702

¹⁸ ECLI:NL:CRVB:2018:3454

¹⁹ ECLI:NL:RBNNE:2017:4989.

²⁰ ECLI:NL:PHR:2018:923

²¹ Hoewel de Jeugdwet geen onderscheid maakt tussen een individuele voorziening (waar een beschikking voor nodig is) of een algemene voorziening (waar alleen een algemene toets mogelijk is), maakt de wetgever dat wel in de Memorie van Toelichting. Zie bijvoorbeeld MvT, p. 117.

van de voorzieningen. De Memorie van Toelichting noemt voorzieningen ook bij naam: begeleiding, opvoedhulp, (j)ggz, et cetera.²²

Gemeenten hebben de opdracht gekregen te kijken of zij deze voorzieningen anders of minder kunnen inzetten door deze anders te organiseren en meer in te zetten op preventie en eigen kracht (een duidelijke boodschap in de Memorie van Toelichting en zelfs een doelstelling²³ van de Jeugdwet). In dat kader is punt 6 ook interessant. De ouders van een jeugdige kregen daar geen pgb jeugdhulp omdat zij deze ook niet hadden onder het oude AWBZ-regime. De rechter nam dat in dit geval mee in zijn overweging: als er geen recht was vóór de decentralisatie, dan zonder nieuwe feiten en andere beleid van een gemeente nu ook niet.

In artikel 2.1 van de Jeugdwet wordt een aantal belangrijke uitgangspunten van de Jeugdwet opgesomd. Eén van deze uitgangspunten is dat het gemeentelijk beleid gericht is op het ‘inschakelen, herstellen en versterken van de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van de jeugdige, zijn ouders en de personen die tot hun sociale omgeving behoren, waarbij voor zover mogelijk wordt uitgegaan van hun eigen inbreng’ (artikel 2.1, aanhef en sub d van Jeugdwet). De wet geeft aan gemeenten hiermee dus de opdracht om beleid te formuleren waarbij het uitgangspunt wordt gehanteerd dat ‘voor zover mogelijk’ wordt uitgegaan van de eigen inbreng van jeugdigen en ouders. Hoe ver dat ‘voor zover mogelijk’ dan vervolgens is, lijkt ter invulling aan de gemeente gelaten.²⁴

Het hiervoor genoemde uitgangspunt is ook terug te vinden in het artikel waarmee de jeugdhulpplicht voor gemeenten is vastgelegd: artikel 2.3, eerste lid, van de Jeugdwet. In dat artikel valt te lezen dat het college een jeugdhulpvoorziening moet treffen als een jeugdige of ouder naar het oordeel van het college jeugdhulp nodig heeft en de ‘eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen ontoereikend zijn’. Met andere woorden: als de jeugdige en ouders hun problemen zelf kunnen oplossen, hoeft het college geen voorziening te verstrekken. In de toelichting bij artikel 2.3 wordt nog eens benadrukt dat hiermee een mogelijkheid gecreëerd is voor het college om invloed uit te oefenen op het aantal te treffen voorzieningen en wordt verwezen naar het uitgangspunt uit artikel 2.1 Jeugdwet.²⁵

De Centrale Raad heeft inmiddels duidelijk gemaakt welke onderdelen in ieder geval in een onderzoek aanwezig moeten zijn om te kunnen concluderen dat de ‘eigen kracht’ voldoende is (punt 5).

De voorzieningenrechter van de rechtbank Den Haag heeft in juli 2020 scherp neergezet wat van ouders verwacht zou mogen worden voordat de gemeente jeugdhulp zou moeten inzetten. Volgens de voorzieningenrechter mag verwacht worden dat zij, indien noodzakelijk, vergaande aanpassingen doen om het gezond en veilig opgroeien van hun kinderen te realiseren. Dit *kan* betekenen dat een ouder het eigen toekomstperspectief (carrière) of financiële situatie zal moeten bijstellen om voor het kind beschikbaar te zijn en de noodzakelijke zorg te kunnen bieden.²⁶ Gemeenten zouden dan geen jeugdhulp hoeven in te zetten.

Hoewel deze uitspraak van de voorzieningenrechter gemeenten veel ruimte lijkt te geven, is enige terughoudendheid in de toepassing ervan nog wel op zijn plaats. In de eerste plaats is het een

²² Zie uitgebreid de toelichting op de definitie van jeugdhulp, MvT, p. 100 e.v.

²³ MvT, p. 2

²⁴ ECLI:NL:RBDHA:2020:6249, mnt mr. M. Bruin

²⁵ ECLI:NL:RBDHA:2020:6249, mnt mr. M. Bruin

²⁶ ECLI:NL:RBDHA:2020:6249

uitspraak van een voorzieningenrechter. Het is nog niet duidelijk hoe de Centrale Raad hierover zal oordelen en of de Jeugdwet voor gemeenten ruimte biedt om de financiële kracht van ouders *altijd* mee te laten wegen en van hen te verlangen dat zij indien noodzakelijk, stoppen met werken. In de tweede plaats ziet deze uitspraak, maar ook de bij punt 5 genoemde uitspraak van de Centrale Raad, op jeugdhulp die met een pgb wordt gefinancierd. Het is dus nog de vraag of deze uitspraken ook toepasbaar zijn bij zorg in natura indicaties en bovendien zal per geval moeten worden beoordeeld wat van ouders kan worden verwacht. Volgens mr Elferink²⁷ zijn er wel aanknopingspunten. Nu de vraag naar de mogelijkheid van een pgb pas als een van de laatste stappen in het onderzoeksproces moet worden betrokken, lijken de overwegingen van de Centrale Raad²⁸ ook een rol te kunnen spelen bij het antwoord op de vraag of de gemeente dient zorg te dragen voor jeugdhulp in natura: als blijkt dat de eigen mogelijkheden toereikend zijn (bijvoorbeeld omdat ouders zelf de jeugdhulp kunnen betalen). Niet ondenkbaar is dan dat het college in een concreet geval noodzakelijk geachte jeugdhulp in de vorm van, bijvoorbeeld, opvang in een zorgboerderij (stap 3 in het stappenplan) afwijst omdat ouders, gelet op hun financiële draagkracht, een dergelijke voorziening zelf kunnen bekostigen (stap 4 in het stappenplan). Het is de vraag of de wetgever dit zo bedoeld heeft nu in de wet geen ouderbijdrage is opgenomen voor jeugdhulp binnen of buiten het gezin.

Belangrijk is ook dat als sprake is van boven gebruikelijke hulp, dat niet ook per definitie betekent dat de gemeente een voorziening hoeft te treffen (punten 5 en 6). Wel moet de gemeente in een onderzoek vaststellen dat wel of geen sprake is van meer dan gebruikelijke hulp (punt 1).

Uit punten 8 en 9 blijkt de belangrijke positie van de gecertificeerde instelling. De wet zit zo in elkaar dat gemeenten de gecertificeerde instelling moeten volgen als deze jeugdhulp nodig acht. Ook als jeugdigen beschikkingen hebben ontvangen op basis van andere wetten, bijvoorbeeld de WLZ, dan kan een gecertificeerde instelling nog steeds jeugdhulp inzetten waarvoor de gemeente dan verantwoordelijk is. De gemeente is volgens de jurisprudentie op basis van de wet ook verantwoordelijk voor het realiseren van een passend aanbod en moet daar vooraf beleid op maken.

Afbakening algemeen

De Jeugdwet kent zelf al een aantal afbakeningen. Zo is de doelgroep beperkt, speelt de leeftijd een rol, de toepassing van het adolescentenstrafrecht en gaan bepaalde andere wetten voor op de Jeugdwet. Het is daarom belangrijk de juridische reikwijdte van de wet scherp te hebben. Hieronder zijn de belangrijkste grenzen op een rijtje gezet.

Afbakening in resultaten

De grenzen van de Jeugdwet en daarmee ook de afbakening van de jeugdhulpplicht worden bepaald door de Jeugdwet zelf, andere wetten, door de doelgroep, door de leeftijd van de jeugdige, maar ook door een aantal bijzondere bepalingen. Zo is het bereik van de Jeugdwet voor jeugdigen die zijn veroordeeld op grond van het adolescentenstrafrecht veel ruimer dan voor andere jeugdigen. Een belangrijke afbakening is ook gelegen in de definitie van jeugdhulp en in de resultaten die met de jeugdhulp moeten worden bereikt. Het doel van jeugdhulp moet namelijk zijn²⁹:

- a. *gezond en veilig op te groeien;*
- b. *te groeien naar zelfstandigheid;*

²⁷ W. Elferink, 03-08-2020, 'Eigen kracht in de Jeugdwet:geld speelt geen rol?'

https://www.sociaalweb.nl/blogs/eigen-kracht-in-de-jeugdwet-geld-speelt-geen-rol?utm_source=Mailing+Lijst&utm_medium=email&utm_campaign=Zorg%26Sociaalweb+nieuwsbrief+04-08-2020

²⁸ CRVB 17 juli 2019, ECLI:NL:CRVB:2019:2362.

²⁹ Deze doelen zijn opgenomen in artikel 2.3, eerste lid, van de Jeugdwet.

- c. *voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren, rekening houdend met de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van de jeugdige.*

Hulp die niet bijdraagt aan een van deze doelen is in beginsel geen jeugdhulp. Maar helaas is die grens niet altijd scherp en is er hulp die praktisch gezien soms zijn nut bewijst, maar waarvoor nog geen (wetenschappelijke) onderbouwing beschikbaar is. In de bijlage is een overzicht opgenomen van verschillende vormen van hulp met de vraag of er sprake is van jeugdhulp of niet.

Dat het resultaat belangrijk is blijkt ook uit de bedoeling van de wetgever. De systematiek van de Jeugdwet is net als de Wmo 2015 gericht op resultaten in de plaats van concrete voorzieningen³⁰.

Afbakening in problemen

Naast de resultaten die met jeugdhulp moeten kunnen worden bereikt noemt de Jeugdwet een aantal problemen waarvoor de jeugdhulpplicht geldt. Dit betreft:

1. *opgroei- en opvoedingsproblemen;*
2. *psychische problemen en stoornissen.*

Deze problemen worden in artikel 1.1 van de Jeugdwet als volgt gedefinieerd.

opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen:

1° psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, opvoedingsproblemen van de ouders of adoptiegerelateerde problemen;

2° beperkingen in de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie in verband met een somatische, verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem bij een jeugdige die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt, en

3° een tekort aan zelfredzaamheid in verband met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychiatrische aandoening of beperking bij een jeugdige die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt;

Ook hier geldt, als zich niet een van deze problemen voordoet bestaat er in beginsel geen jeugdhulpplicht voor de gemeente.

Jeugdwet en afbakening met andere wetten

De Jeugdwet (JW) is een van de zogenoemde zorgwetten uit het maatschappelijk domein. In de Jeugdwet is een aantal bepalingen opgenomen die de afbakening regelen met andere wetten, zoals de Zorgverzekeringswet, de Wet langdurige zorg en de Wmo 2015. Het gaat hier vooral om artikel 1.2 van de JW. Deze bepaling regelt de reikwijdte van de Jeugdwet en luidt als volgt:

- 1.

*Het college is **niet** gehouden een voorziening op grond van deze wet te treffen:*

- a.

³⁰ Artikelsgewijze toelichting bij artikel 2.3, derde lid, van de JW.

*indien er met betrekking tot de problematiek een recht bestaat op zorg als bedoeld bij of krachtens de **Wet langdurige zorg**, de **Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen** of een zorgverzekering als bedoeld in de **Zorgverzekeringswet**;*

b.

*indien naar het oordeel van het college met betrekking tot de problematiek een aanspraak bestaat op een voorziening op grond van een andere wettelijke bepaling, met uitzondering van een maatwerkvoorziening inhoudende begeleiding als bedoeld in artikel 1.1.1 van de **Wet maatschappelijke ondersteuning 2015**, of*

c.

*indien het college gegronde redenen heeft om aan te nemen dat de jeugdige in aanmerking kan komen voor zorg op grond van de **Wet langdurige zorg** en de jeugdige of zijn wettelijke vertegenwoordiger weigert mee te werken aan het verkrijgen van een besluit daartoe.*

2.

*Indien er meerdere oorzaken ten grondslag liggen aan de betreffende problematiek en daardoor zowel een vorm van zorg, op grond van een recht op zorg als bedoeld bij of krachtens de **Wet langdurige zorg** of een zorgverzekering als bedoeld in de **Zorgverzekeringswet**, als een soortgelijke voorziening op grond van deze wet kan worden verkregen, is het college gehouden deze voorziening op grond van deze wet te treffen.*

Dit zijn wettelijke uitgangspunten die altijd moeten worden gevolgd. Kort gezegd komt dit erop neer dat de Wlz, de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen, de Zorgverzekeringswet, de Wmo 2015 en de onderwijswetten voorgaan op de Jeugdwet. Ten aanzien van de Zorgverzekeringswet dient daar nog wel een belangrijke opmerking te worden geplaatst. Alleen als er een recht op zorg op grond van de basisverzekering bestaat, gaat dit voor op de Jeugdwet. Een aanvullende verzekering valt niet onder de Zorgverzekeringswet, maar dient te worden aangemerkt als een vorm van eigen mogelijkheden en probleemoplossend vermogen (artikel 2.3, eerste lid, van de JW). De mogelijkheid om een aanvullende verzekering af te sluiten kan in principe nooit van een ouder of jeugdige worden afgedwongen. Daarin is iedereen vrij. Maar in het licht van jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep valt hierin wel ruimte te zien.³¹ Het onderscheid tussen de wettelijke voorliggende voorzieningen op grond van artikel 1.2 van de JW en de 'niet wettelijke' voorliggende voorzieningen is van belang bij de toepassing van het *stappenplan* dat de Centrale Raad van Beroep³² heeft gededistilleerd uit artikel 2.3, eerste lid, van de JW. De vraag naar de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen komt namelijk eerder aan bod, dan de vraag of er sprake is van een wettelijk voorliggende voorziening.

³¹ Het gaat hier om de jurisprudentie over de invulling van de eigen mogelijkheden en probleemoplossend vermogen in de zin van artikel 2.3, eerste lid, van de JW. Het gaat daarbij in elk geval om de volgende uitspraak: CRvB d.d. 17 juli 2019 (ECLI:NL:CRVB:2019:2362), met noot van N. Tielen, S. Vogel en I. Scherpenzeel (Schulinck).

³² CRvB d.d. 1 mei 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:1477.

Dit eerder aangegeven stappenplan luidt als volgt uit.

1. Vaststellen van de hulpvraag
2. Onderzoeken of deze gemeente verantwoordelijk is (woonplaats)
3. Onderzoeken of de Jeugdwet van toepassing is (doelgroep)
4. In kaart brengen van beperkingen/problematiek
5. Bepalen welke hulp nodig is
6. Eigen mogelijkheden en probleemoplossend vermogen (eigen kracht)
7. Aanspraak op een (wettelijk) voorliggende voorziening
8. Aanspraak op een algemene voorziening
9. Aanspraak op Individuele voorziening
10. Informeren over de mogelijkheid van het aanvragen van een pgb
11. Indien aangevraagd: beoordelen of aan voorwaarden pgb voldaan wordt

Voor wat betreft de Wmo2015 ligt de afbakening iets anders. Uit artikel 1.2, eerste lid, aanhef en onder b van de Jeugdwet blijkt dat de Wmo 2015 **niet** voorgaat op de Jeugdwet als naar het oordeel van het college met betrekking tot de problematiek *begeleiding als bedoeld in artikel 1.1.1 van de Wmo 2015* nodig is. Met andere woorden, tot 18 jaar valt begeleiding niet onder de Wmo 2015. Onder begeleiding wordt in dat verband het volgende verstaan.

begeleiding: activiteiten gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie van de cliënt opdat hij zo lang mogelijk in zijn eigen leefomgeving kan blijven

Uit de definitie van jeugdhulp in artikel 1.1 van de Jeugdwet blijkt dat begeleiding samenvalt met de definitie onder ten 2^e en ten 3^e. In die definitie is bij deze delen van de definitie ook uitdrukkelijk bepaald dat deze jeugdhulp slechts geldt voor een jeugdige die de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt. De afbakening tussen de Jeugdwet en de Wmo 2015 wordt hieronder nog verder uitgewerkt. Dat geldt ook voor de afbakening 18-/18+-.

Kaders jeugdhulp: het begrip (verlengde) jeugdhulp, leeftijdsgrenzen en ouders:

In de Jeugdwet is in artikel 1.1 een (ruime) definitie van jeugdhulp opgenomen. Die luidt als volgt.

jeugdhulp:

1°

ondersteuning van en hulp en zorg, niet zijnde preventie, aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, opvoedingsproblemen van de ouders of adoptiegerelateerde problemen;

2°

het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van jeugdigen met een somatische, verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem en die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, en

3°

het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de persoonlijke verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychiatrische aandoening of beperking, die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt,

met dien verstande dat de leeftijdsgrens van achttien jaar niet geldt voor jeugdhulp in het kader van jeugdstrafrecht;

Deze definitie is bewust heel ruim gekozen en moet gezien worden als een overkoepelend begrip. De definitie is van belang omdat het soort jeugdhulp bepalend is voor de vraag of het ook nog door kan lopen na de leeftijd van 18 jaar. Dat blijkt ook uit de laatste zin van de onderdelen 2° en 3° van de definitie. Over definities is door deze werkgroep een apart document opgesteld. Hieronder gaan we nu eerst in op de leeftijdsgrens. Jeugdhulp stopt namelijk in principe bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar. Maar in bepaalde gevallen kan de jeugdhulp ook nog doorlopen na de leeftijd van 18 jaar. Op deze plaats is het nog wel van belang te melden dat kinderbeschermingsmaatregelen stoppen met het bereiken van de leeftijd van 18 jaar. Dit komt omdat deze maatregelen in het Burgerlijk Wetboek zijn gekoppeld aan het begrip 'minderjarige'. En een minderjarige is iemand die de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt³³. De uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering door een gecertificeerde instelling valt overigens niet onder de definitie van jeugdhulp. Voor jeugdreclassering geldt geen leeftijdsgrens.

Verlengde jeugdhulp na 18 jaar

De doelgroep van de Jeugdwet bestaat in de eerste plaats uit jeugdigen. In artikel 1.1. van de Jeugdwet is daarom hiervan een definitie opgenomen.

Die luidt als volgt.

jeugdige: persoon die:

1°

de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt,

2°

de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt en ten aanzien van wie op grond van artikel 77c van het Wetboek van Strafrecht recht is gedaan overeenkomstig de artikelen 77g tot en met 77gg van het Wetboek van Strafrecht, of

³³ In artikel 233 van boek 1 van het Burgerlijk Wetboek staat: Minderjarigen zijn zij die de leeftijd van achttien jaren niet hebben bereikt en evenmin met toepassing van [artikel 253ha](#) meerderjarig zijn verklaard.

3°

de leeftijd van achttien jaar doch niet de leeftijd van drieëntwintig jaar heeft bereikt en ten aanzien van wie op grond van deze wet:

- *is bepaald dat de voortzetting van jeugdhulp als bedoeld in onderdeel 1°, waarvan de verlening was aangevangen vóór het bereiken van de leeftijd van achttien jaar, noodzakelijk is;*
- *vóór het bereiken van de leeftijd van achttien jaar is bepaald dat jeugdhulp noodzakelijk is, of*
- *is bepaald dat na beëindiging van jeugdhulp die was aangevangen vóór het bereiken van de leeftijd van achttien jaar, binnen een termijn van een half jaar hervatting van de jeugdhulp noodzakelijk is;*

De leeftijdsgrens ligt dus in beginsel bij 18 jaar. Maar zoals we hiervoor bij de definitie van jeugdhulp zagen, geldt deze leeftijdsgrens niet voor jeugdhulp in het kader van het jeugdstrafrecht. In dat geval is er zelfs geen leeftijdsgrens bepaald en kunnen zelfs jongvolwassenen van 24 jaar of ouder nog tot de doelgroep behoren. In dat geval kan elke vorm van jeugdhulp dan nog doorlopen. Het jeugdstrafrecht rekt in feite ook de definitie van jeugdhulp op. Er kan immers ook sprake zijn van begeleiding die pas aanvangt na het 18^e levensjaar, waarbij dat dan aangemerkt wordt als jeugdhulp en niet als een voorziening op grond van de Wmo 2015.

In de definitie van jeugdige is nog een andere verruiming van de doelgroep geregeld. In dat geval en onder die voorwaarden geldt een leeftijdsgrens van 23 jaar. Om welke jeugdhulp gaat het dan en om welke voorwaarden?

Het gaat in dit geval alleen om de jeugdhulp die is gedefinieerd onder 1°.

ondersteuning van en hulp en zorg, niet zijnde preventie, aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, opvoedingsproblemen van de ouders of adoptiegerelateerde problemen;

Het gaat dan in ieder geval om hulp die voorheen op grond van de Wet op de jeugdzorg werd geboden (zoals pedagogische begeleiding of vaardigheidstraining). Er is namelijk geen ander wettelijk kader dat in deze hulp voorziet na het 18^e jaar. In het kort geldt eigenlijk dat het alle jeugdhulp betreft waar geen ander wettelijk systeem in voorziet na het 18^e jaar.

Het gaat dus niet meer om de definitie onder 2^e en 3^e, dus het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren, maar ook ondersteuning bij het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid is vanaf het 18 jaar geen jeugdhulp meer. Behalve als er dus sprake is van toepassing van het jeugdstrafrecht zoals hiervoor is beschreven.

Hoewel de redactie van de definitie van jeugdige in de Jeugdwet daarover niet heel duidelijk is, blijkt uit de Memorie van Toelichting dat deze beperking geldt voor alle voorwaarden waaronder de verlengde jeugdhulp kan worden verleend. Dus voor alle drie de voorwaarden geldt dat het alleen nog kan gaan om de hierboven beschreven jeugdhulp onder 1°.

De drie voorwaarden voor verlengde jeugdhulp zijn opgenomen in de definitie van jeugdige onder 3° . Het gaat hier om het volgende.

1. Er is bepaald dat de voortzetting van jeugdhulp als bedoeld in onderdeel 1°, waarvan de verlening was aangevangen vóór het bereiken van de leeftijd van achttien jaar, noodzakelijk is;
2. Er is vóór het bereiken van de leeftijd van achttien jaar bepaald dat jeugdhulp noodzakelijk is, of

3. Er is bepaald dat na beëindiging van jeugdhulp die was aangevangen vóór het bereiken van de leeftijd van achttien jaar, binnen een termijn van een half jaar hervatting van de jeugdhulp noodzakelijk is.

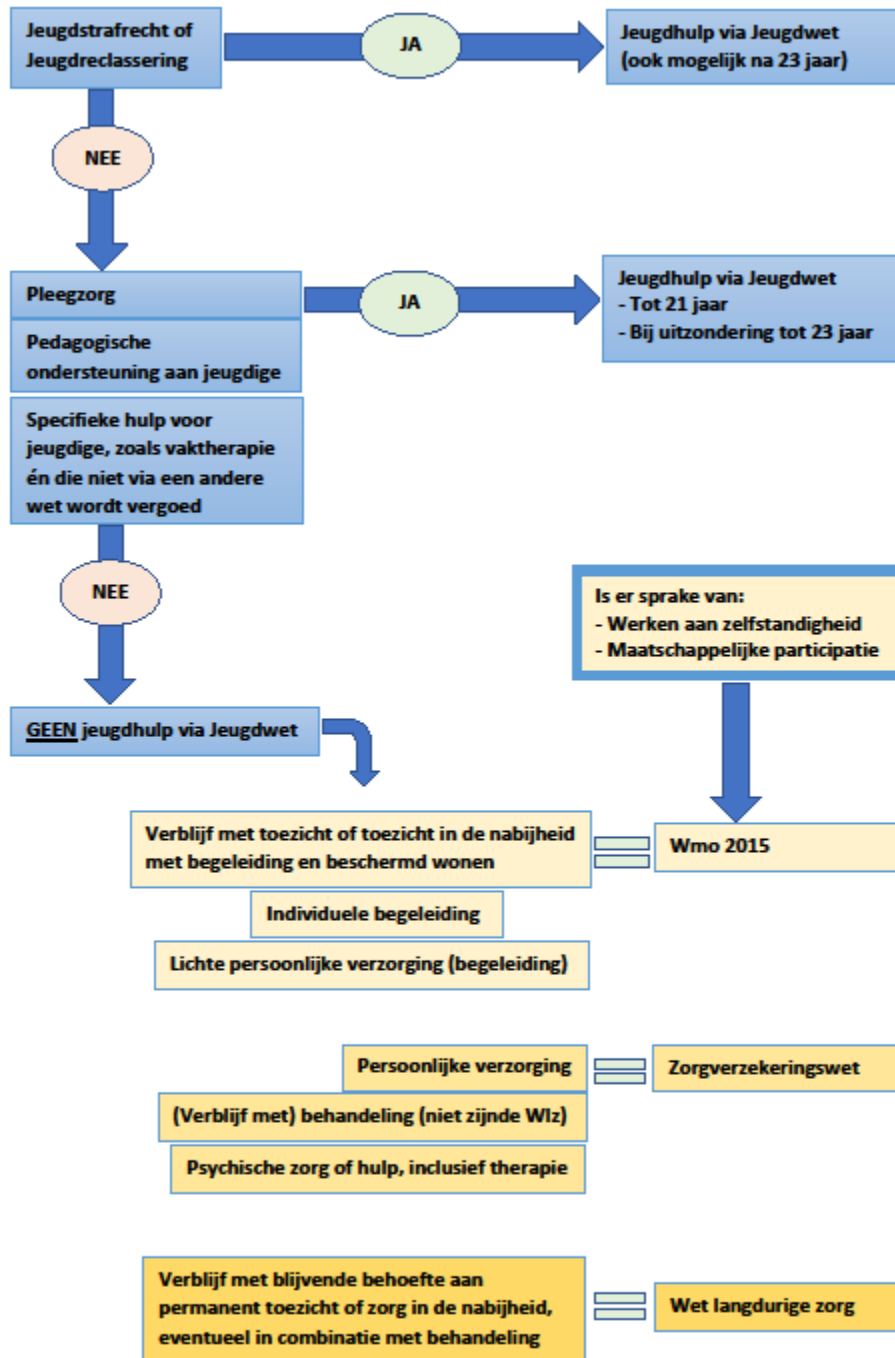
Belangrijk is dat het hiervoor genoemde stappenplan van de Centrale Raad van Beroep³⁴ ook bij het bepalen van de noodzaak voor verlengde jeugdhulp blijft gelden. Dit betekent ook dat wettelijk voorliggende voorzieningen als de Wmo 2015 bij de beoordeling eerst aan bod komen. Hierdoor zal uiteindelijk ook alleen nog sprake kunnen zijn van hulp die niet onder een ander wet valt. Er moet wel daadwerkelijk een aanspraak of een recht op zorg zijn.

In onderstaand schema is het bovenstaande inzichtelijk is gemaakt. Daarnaast zijn er op regionaal niveau afspraken over de overgang 18-/18+.³⁵ Het schema is handvat voor de dagelijkse praktijk. Het schema is niet allesomvattend, er kunnen uitzonderingssituaties voorkomen. Het verdient aanbeveling om in die gevallen juridisch advies in te winnen.

³⁴ CRvB d.d. 1 mei 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:1477

³⁵ <http://www.werkagendamenzismgemeenten.nl/test-blok-5/>
<https://www.rigg.nl/Inrichting+van+de+toegang/overgang+18-naar+18/default.aspx>

Schema verlengde (jeugd)hulp na 18 jaar

NB: Als aanvulling op 'pleegzorg' in bovenstaand schema het volgende. Per 30 januari 2020 is een bestuurlijke afspraak tussen het ministerie van VWS, VNG, Jeugdzorg Nederland, VGN, Gezinshuis.com en Driestroom van kracht die regelt dat het verblijf in een gezinshuis voortaan standaard tot 21 jaar ingezet zal worden. Deze afspraak geldt met ingang van 1 februari 2020.

De overgang van 18-min naar 18-plus verloopt momenteel nog niet altijd even soepel voor jeugdigen. Ze kunnen vanaf hun 18^e jaar te maken krijgen met verschillende wettelijke kaders, die niet altijd goed op elkaar aansluiten. Hierdoor kunnen hun problemen verergeren, terwijl eerder anticiperen en samenwerken dit had kunnen voorkomen.

Met het bereiken van de leeftijd van 18 jaar valt de jeugdige niet meer onder de Jeugdwet, maar onder de Wmo of Zvw. Het is dus van belang om jeugdigen in de overgang van minderjarigheid naar het bereiken van de meerderjarige leeftijd zo goed mogelijk te begeleiden, indien zij ook na het 18^e levensjaar nog ondersteuning nodig hebben. Om de geboden jeugdhulp niet te abrupt te beëindigen, kan er in overleg met de gemeente voor worden gekozen om de hulp bij een jeugdhulpaanbieder door te laten lopen, maar deze te financieren vanuit de Wmo. Het is aan de gemeenten om dit te bepalen en goed te regelen.

In de Jeugdwet staan enkele situaties beschreven waarvoor een uitzondering geldt en waarbij de jeugdige ook na het 18^e levensjaar onder de Jeugdwet blijft vallen: nl de 'verlengde Jeugdwet'. Alleen indien aangetoond kan worden dat de jeugdige aan deze criteria voldoet kan de jeugdhulp doorlopen met bekostiging vanuit het jeugdhulpbudget (zie pagina 14).

Wat valt bijvoorbeeld niet onder de verlengde jeugdhulp:

1. jongere 18-23 valt onder de Zvw maar wil/kan zijn eigen bijdrage niet betalen
2. jongere 18-23 valt onder de Wmo, maar passende voorziening is niet door gemeente ingekocht, maar wel door de RIGG. Indien de door de jeugdhulp ingekochte voorziening wel de meest passende is voor deze jongere kan ervoor gekozen worden wel gebruik te maken van de jeugdhulpvoorziening met bekostiging vanuit de Wmo. Daarbij wordt de volgende procedure gevolgd:
 - De gemeente maakt met de aanbieder afspraken over het tarief, waarbij het tarief van het productenoverzicht Jeugdhulp als richtprijs kan worden gehanteerd;
 - Tevens geeft de gemeente bij plaatsing aan dat de aanbieder de rekening dient te sturen naar de gemeente zelf en niet naar de RIGG (omdat de jongere onder de Wmo valt en niet de Jeugdwet).

Om de overgang van 18-min naar 18-plus soepel te laten verlopen, dienen er tijdig duidelijke afspraken te worden gemaakt over onder meer de soort vervolghulp, de behandelverantwoordelijkheid (vanwege de veranderde kaders zoals kwaliteitsstatuten) en de financiering. Gemeenten, Zorgverzekeraar Menzis en jeugdhulpaanbieders in Groningen hebben een integrale werkwijze ontwikkeld en richtlijnen 18-/18+ opgesteld. De RIGG heeft met aanbieders en gecertificeerde instellingen contractueel vastgelegd dat er gewerkt wordt volgens de werkagenda van Menzis 18-/18+. De jeugdhulpaanbieders en de gecertificeerde Instellingen zijn contractueel verplicht voor de jeugdige vanaf 16,5 jaar, waarvan verwacht wordt dat deze ook na het bereiken van de 18 jarige leeftijd ondersteuning nodig blijft hebben een toekomstplan op te stellen aan de hand van de checklist Menzis werkagenda³⁶. Ook gemeentelijke verwijzers dienen volgens deze werkwijze te werken.

Pleegzorg

Bijzondere aandacht verdient nog de pleegzorg. Pleegzorg valt niet onder een andere wettelijke regeling. Ook pleegzorg kan ook na 18 jaar nog nodig zijn. Het is immers niet altijd zo dat een

³⁶ <http://www.werkagendamenzisgemeenten.nl/soepele-overgang-van-18-naar-18-met-de-checklist-van-18-naar-18/>.

pleegkind bij 18 jaar al aan toe is om het pleeggezin te verlaten en op eigen benen te staan. Het is daarom mogelijk pleegzorg te verlengen tot de jeugdige 23 jaar is. Tot 1 juli 2018 liep dit dan via de verlengde jeugdhulp. Maar sinds 1 juli 2018 geldt er een bestuurlijke afspraak³⁷ tussen VNG, Jeugdzorg Nederland en het Ministerie van VWS die regelt dat pleegzorg voortaan standaard tot 21 jaar ingezet zal worden, tenzij het pleegkind heeft aangegeven geen gebruik meer te willen maken van pleegzorg. Het blijft ook mogelijk dat de pleegzorg nog na de 21^e verjaardag nodig is. Het college kan de pleegzorg dan ‘verlengen’ uiterlijk tot de jeugdige 23 jaar is. Dit loopt dan via de criteria van de verlengde jeugdhulp. Er moet in elk geval sprake zijn van lopende pleegzorg en een noodzaak tot voortzetting daarvan.

LET OP! Een pleegouder is geen ouder in de zin van de Jeugdwet. Dit betekent dat een pleegouder strikt genomen niet in aanmerking kan komen voor jeugdhulp. Achtergrond hiervan is dat pleegouders in principe begeleiding krijgen van de pleegzorgaanbieder. Desondanks zijn er signalen uit de praktijk dat het aanbod van de pleegzorgaanbieder niet altijd voldoende is voor pleegouders. Gemeenten zullen per geval moeten bekijken hoe ze hiermee om willen gaan. Goede afspraken met de pleegzorgaanbieders zijn in ieder geval van belang³⁸.

Samenloop pleegzorg en begeleiding

Valt begeleiding voor een jeugdige van 19 jaar onder de Jeugdwet als de jeugdige voor pleegzorg verlengde jeugdhulp ontvangt? Nee, begeleiding valt vanaf 18^e jaar altijd onder de Wmo (artikel 1.2.1 sub a Wmo 2015), tenzij er sprake is van het jeugdstrafrecht. Het is dus niet mogelijk dat een jeugdige van 19 jaar begeleiding krijgt vanuit de Jeugdwet. Ook niet als de jeugdige voor een andere hulpvraag wel nog jeugdhulp vanuit de Jeugdwet ontvangt.

Pleegzorg wordt alleen vanuit de Jeugdwet geboden. Er is geen andere wet die deze specifieke vorm van jeugdhulp na het bereiken van de 18-jarige leeftijd biedt. Daarom kan pleegzorg wel (in de vorm van verlengde jeugdhulp) doorlopen op grond van de Jeugdwet nadat de jeugdige 18 jaar is geworden³⁹.

Verblijf in gezinshuis

“Per 30 januari 2020 is een bestuurlijke afspraak tussen het ministerie van VWS, VNG, Jeugdzorg Nederland, VGN, Gezinshuis.com en Driestroom van kracht die regelt dat het verblijf in een gezinshuis voortaan standaard tot 21 jaar ingezet zal worden. Deze afspraak geldt met ingang van 1 februari 2020. De voorwaarden voor deze verlenging zijn de volgende.

Als voorwaarde wordt gesteld dat in overleg tussen gemeente, jongere, gezinshuisouder(s) en, indien betrokken, de behandelverantwoordelijke, een perspectief voor de toekomst is vastgesteld.

³⁷ Kamerbrief van 5 juni 2018 van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

³⁸ [https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/427753?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Djeugdhulp%2Bvoor%2Bouders&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=jeugdhulp|voor|ouders|stiefouder|adoptiefouder|Jeugdhulp|ouder&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/427753?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Djeugdhulp%2Bvoor%2Bouders&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=jeugdhulp|voor|ouders|stiefouder|adoptiefouder|Jeugdhulp|ouder&_gtm_search_result_page=1)

³⁹ [https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/41272?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3DValt%2Bbegeleiding%2Bvoor%2Bjeugdige%2Bvan%2B19%2Bjaar%2Bonder%2Bde%2BJeugdwet%2Bals%2Bjeugdige%2Bvoor%2Bpleegzorg&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=Valt|begeleiding|voor|een|Jeugdige|van|19|jaar|onder|de|Jeugdwet|als|pleegzorg&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/41272?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3DValt%2Bbegeleiding%2Bvoor%2Bjeugdige%2Bvan%2B19%2Bjaar%2Bonder%2Bde%2BJeugdwet%2Bals%2Bjeugdige%2Bvoor%2Bpleegzorg&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=Valt|begeleiding|voor|een|Jeugdige|van|19|jaar|onder|de|Jeugdwet|als|pleegzorg&_gtm_search_result_page=1)

Het verblijf in het gezinshuis wordt verlengd tot de leeftijdsgrens van 21 jaar, tenzij:

- de jongere dat zelf niet wil;
- en/of de gezinshuisouder(s) niet instemmen;
- en/of voor alle partijen (inclusief de jongere) duidelijk is dat de jongere andere passende hulp nodig heeft, en die hulp ook beschikbaar is;
- en/of de jongere voldoet aan de criteria van de WLZ⁴⁰.

Jeugdhulp voor ouders?

Verlengde jeugdhulp is in de Jeugdwet geregeld in de definitie van jeugdige, in de zin van jeugdhulp aan een jeugdige van 18 jaar of ouder. Strikt genomen valt jeugdhulp aan ouders van jeugdigen van 18 jaar en ouder dus niet onder de verlengde jeugdhulp. Ouders vallen wel onder de doelgroep van de Jeugdwet. Dat blijkt uit de definitie van jeugdhulp: '(...) aan jeugdigen *en hun ouders*'.

Maar in de definitie van jeugdhulp staat de hulp aan ouders bij opvoedingsproblemen genoemd onder ten 1^e. Ondersteuning van de ouders bij de opvoeding van hun kind, wordt niet gezien als begeleiding (in de zin van artikel 1.1 Jeugdwet, onderdeel 3^e van het begrip). Deze ondersteuning valt wel onder de Jeugdwet. Dit wordt ook wel opvoedondersteuning of opvoedhulp genoemd. Het is een vorm van hulp om ouders te ondersteunen bij opvoedingsproblemen (artikel 1.1 JW, onderdeel 1^e van begrip jeugdhulp). Nu de wet voor het eerste deel van de definitie geen leeftijdsgrens heeft bepaald, kan worden aangenomen dat die vormen van jeugdhulp aan ouders onder omstandigheden ook nog na 18 jaar kunnen doorlopen. Daar komt bij dat de definitie van 'ouder' in de Jeugdwet geen leeftijdsgrens kent. Maar de definitie heeft het wel over de gezaghebbende ouder. En het gezag van de ouder stopt met het bereiken van de leeftijd van 18 jaar. Maar hoe strikt moeten we hiermee omgaan?

Ook ondersteuning aan ouders van jongeren van 18-23 jaar kan vallen onder de Jeugdwet, indien er sprake is van multi-problematiek (artikel 2.1. onder f van de Jeugdwet). De jeugdhulp voor de volwassenen richt zich dan specifiek op het verbeteren van de opvoed- en opgroeisituatie. Als het gaat om hulp aan de ouder speelt de verlengde jeugdhulp (in de zin van jeugdhulp aan een jeugdige van 18 jaar of ouder), eigenlijk niet. Een ouder heeft vanaf het moment dat de jeugdige 18 jaar wordt, geen gezag meer. Kan hij, ondanks het ontbreken van die gezagsrelatie, dan nog wel opvoedingsondersteuning krijgen? Ja, dat zou nog wel kunnen. Als de ouder nog steeds de verzorger/opvoeder is, voldoet hij aan het begrip 'ouder' in de zin van de Jeugdwet. En opvoeden houdt niet op bij het 18^e jaar. Het zou kortzichtig zijn hier geen hulp aan de ouder te geven als dat op latere termijn mogelijk problemen gaat opleveren; juist bij die overgang naar volwassenheid. Maar hier kun je anders (strikt) over denken.

Het gaat hier niet om de zogenoemde respijtzorg. Dit is geregeld in artikel 2.3, derde lid, van de Jeugdwet. De bepaling luidt als volgt.

Indien een jeugdige die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt, aangewezen is op permanent toezicht ⁴¹ en die jeugdhulp als bedoeld in artikel 1.1, onder 2° of 3°, of verpleging als

⁴⁰ [https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/491046?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dverblijf%2Bin%2Bgezinshuis&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=verblijf|in|gezinshuis|In|verblijven|Verblijf&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/491046?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dverblijf%2Bin%2Bgezinshuis&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=verblijf|in|gezinshuis|In|verblijven|Verblijf&_gtm_search_result_page=1)

⁴¹ Uit de MvT bij art. 2.3, derde lid, van de JW blijkt dat aangesloten moet worden bij art. 9a van het Besluit zorgaanspraken AWBZ (oud).

bedoeld bij of krachtens artikel 11 van de Zorgverzekeringswet ontvangt, treft het college indien naar zijn oordeel noodzakelijk, voorzieningen die de ouders in staat stellen hun rol als verzorgers en opvoeders te blijven vervullen.

De jeugdhulp voor de volwassenen richt zich dan specifiek op het verbeteren van de opvoed- en opgroeisituatie.

Deze respijtzorg stopt dus bij 18 jaar.

Als er sprake is van een jeugdige met een Wlz-indicatie dan komt de respijtzorg (logeeropvang om de mantelzorg te ontlasten) ten laste van de Wlz. De mantelzorger kan in dat geval dus geen beroep doen op respijtzorg vanuit de Jeugdwet of de Wmo 2015.

Jeugdstrafrecht en jeugdreclassering

“De grens van 18 jaar geldt niet als de jeugdhulp wordt ingezet in het kader van een strafrechtelijke beslissing. In dat geval kan de hulp doorlopen na het 18e jaar. Maar de jeugdhulp kan dan zelfs starten als iemand al ouder is dan 18 jaar. Dat geldt voor alle vormen van jeugdhulp (zie artikel 1.1 Jeugdwet, evenals artikel 1.2 lid 3 in samenhang met artikel 2.4 lid 2 onderdeel b Jeugdwet). Dit betekent overigens niet dat er naast jeugdhulp ook nog hulp op basis van een andere wet mogelijk is. Niet alle hulp aan iemand die valt onder het adolescentenstrafrecht valt automatisch onder de Jeugdwet. Dit hangt af van wat welke hulp er bij *de uitvoering* van een strafrechtelijke beslissing nodig is.

Voor deze hulp geldt dat het moment waarop de hulp start en eindigt voortvloeit uit het Wetboek van Strafrecht (TK 2012-2013, 33 684, nr. 3, p. 122). Het gaat dan om de jeugdige die 18 jaar oud is en ten aanzien van wie op grond van artikel 77c van het Wetboek van Strafrecht recht is gedaan overeenkomstig de artikelen 77g tot en met 77gg van het Wetboek van Strafrecht. Het gaat hierbij in het kort om het jeugdstrafrecht. Dat wordt toegepast voor jeugdigen die op het moment van het begaan van het delict jonger zijn dan 23 jaar. Op het moment van berechting of gedurende de tenuitvoerlegging van de straf, kunnen ze echter ouder zijn dan 23 jaar. De jeugdhulp loopt in dat geval dus ook door na het 23e jaar”⁴².

Dus wanneer de GI bij de uitvoering van een jeugdreclasseringsmaatregel bepaalt dat hulp nodig is, dan zal dit altijd op grond van de Jeugdwet gefinancierd moeten worden.

Alle hulp die in het kader van jeugdreclassering nodig wordt geacht moet daarom op grond van de Jeugdwet worden ingezet. Dit geldt zowel voor de Wmo als voor GGz bij 18+. Dit geldt ook bij de uitvoering van een strafrechtelijke beslissing voor de jeugdhulp die daarbij nodig is naar het oordeel van de rechter, het OM, de selectiefunctionaris, de inrichtingsarts of de directeur van de justitiële jeugdinrichting. Dit volgt uit artikel 2.4 lid 2 aanhef en onder b Jw: (...) *alsmede de jeugdhulp inzet die de rechter, het openbaar ministerie, de selectiefunctionaris, de inrichtingsarts of de directeur van de justitiële jeugdinrichting nodig achten bij de **uitvoering van een strafrechtelijke beslissing** of die de gecertificeerde instelling nodig acht bij de **uitvoering van jeugdreclassering**.*

Jeugdbescherming

LET OP: Jeugdbescherming stopt altijd met het bereiken van de leeftijd van 18 jaar. Dat komt omdat dergelijke maatregelen (zoals OTS) gekoppeld zijn aan het gezag over minderjarigen. En de minderjarigheid loopt op grond van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek tot de leeftijd van 18 jaar. Dit

⁴² [https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/427760?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Ffilter%3D%26q%3Djeugdstrafrecht%2BVerlengde%2Bjeugdhulp%2B%26disabled_synonyms%3D&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=jeugdstrafrecht|Verlengde%20jeugdhulp|Jeugdhulp|18|jeugdhulp&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/427760?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Ffilter%3D%26q%3Djeugdstrafrecht%2BVerlengde%2Bjeugdhulp%2B%26disabled_synonyms%3D&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=jeugdstrafrecht|Verlengde%20jeugdhulp|Jeugdhulp|18|jeugdhulp&_gtm_search_result_page=1)

betekent dat een GI bij de uitvoering van een kinderschermingsmaatregel niet meer bevoegd is jeugdhulp te bepalen voor de periode nadat de jeugdige 18 jaar is geworden. Een GI kan dus in zo'n geval geen verlengde jeugdhulp bepalen. De door hen uitgevoerde voogdij is dan immers al gestopt.

Afbakening jeugdhulp Wet langdurige zorg (Wlz)

Wlz in het kort

De Wet langdurige zorg is een zorgwet, bedoeld voor mensen die voortdurend (intensieve) zorg nodig hebben in de nabije omgeving of permanent toezicht. Dat betekent dat iemand niet alleen kan worden gelaten. Daarnaast staat vast dat dit voor de rest van zijn leven zo is.

Dus 24 uur per dag zorg in de nabijheid is nodig om ernstig nadeel te voorkomen. Denk daarbij aan chronisch zieken, kwetsbare ouderen en mensen met een ernstige geestelijke of lichamelijke beperking/ aandoening.

Iemand komt in aanmerking voor de Wlz als:

- Iemand zichzelf niet meer kan redden in de maatschappij
- Er sprake is van ernstige verwaarlozing
- Er sprake is van lichamelijk letsel door een ziekte, aandoening of beperking
- De ontwikkeling van iemand ernstig wordt geschaad, al dan niet onder invloed van een ander

De veiligheid van iemand ernstig wordt bedreigd

De Wet langdurige zorg (Wlz) heeft in beginsel voorrang boven de Jeugdwet. Dus als een jeugdige aanspraak kan maken op de Wlz, dan wordt van hem verwacht dat hij een Wlz-aanvraag doet. Voor zover de hulp uit de Wlz wordt bekostigd, hoeft het college geen jeugdhulp in te zetten. Sommige vormen van hulp biedt de Wlz echter niet en vallen dus altijd onder het bereik van de Jeugdwet (bijv. jeugd-ggz of pleegzorg). Een Wlz-indicatie en jeugdhulp kunnen dus naast elkaar bestaan.

Wanneer kan een jeugdige een Wlz-indicatie krijgen?

Jeugdigen kunnen een Wlz-indicatie krijgen als ze een blijvende behoefte hebben aan 'permanent toezicht' of '24 uur per dag zorg in de nabijheid' vanwege één of meer van de volgende beperkingen (artikel 3.2.1 Wlz):

- een somatische of psychogeriatrische aandoening of beperking
- een verstandelijke beperking
- een lichamelijke beperking
- een zintuiglijke beperking
- meervoudige beperkingen

Het CIZ beoordeelt of een jeugdige aan deze criteria voldoet en dus een Wlz-indicatie kan krijgen. Bij jeugdigen is het vanwege de leeftijd soms lastig te beoordelen in hoeverre sprake zal zijn van een 'blijvende' behoefte aan 24-uurs zorg. Om die reden kan het CIZ besluiten een Wlz-indicatie te weigeren. Ook is het bij meervoudige problematiek soms lastig te beoordelen of de 24-uurs zorg

vooral voortvloeit uit verstandelijke/lichamelijke beperkingen of mogelijk uit psychische beperkingen. Psychische zorg valt namelijk niet onder de Wlz.

Zorg die onder de Wlz valt

De Wlz biedt een uitgebreid pakket aan zorg, waaronder verblijf en alle met dat verblijf gepaard gaande behandeling. Ook begeleiding, persoonlijke verzorging en verpleging valt bij een Wlz-indicatie onder de Wlz.

Logeeropvang valt voor jeugdigen met een Wlz-indicatie onder de Wlz. Verder kunnen jeugdigen van 18 jaar en ouder met een licht verstandelijke beperking in een specifiek geregelde situatie tijdelijk aanspraak hebben op Wlz-zorg.

Zorg vanwege psychische beperkingen

Psychische zorg (ggz) valt niet onder de Wlz. Voor jeugdigen (tot 18 jaar) valt dit altijd onder de Jeugdwet. Als een jeugdige met een Wlz-indicatie psychische zorg nodig heeft, moet het college hiervoor dus jeugdhulp inzetten.

De Wlz kent een hele specifieke uitzondering hierop, namelijk als de behandeling van de psychische stoornis integraal onderdeel uitmaakt van de behandeling die vanuit de Wlz geboden wordt (vanwege bijv. de verstandelijke of somatische beperking). In dat geval valt de behandeling van de psychische stoornis toch onder de Wlz.

Voorbeelden hiervan zijn gedragsstoornissen bij verstandelijk gehandicapten met een autisme spectrum stoornis, een depressie samenhangend met dementie en een posttraumatische stressstoornis bij een verstandelijk gehandicapte waarvoor integrale behandeling nodig is; Als de behandeling van de psychische stoornis los van de Wlz-behandeling kan worden geleverd en integrale behandeling dus niet nodig is, dan wordt de zorg voor de psychische stoornis voor jeugdigen onder de 18 jaar dus geleverd en betaald uit de Jeugdwet.

Voorrang Wlz

“Voor zover de jeugdige de benodigde zorg vanuit de Wlz kan krijgen, hoeft het college hiervoor geen jeugdhulp in te zetten. De Wlz heeft dus voorrang boven de Jeugdwet (zie artikel 1.2 lid 1 Jeugdwet). Dit geldt ook wanneer er gegronde redenen bestaan om aan te nemen dat de jeugdige een indicatie voor Wlz-zorg zou kunnen krijgen, maar weigert mee te werken aan het verkrijgen van dit indicatiebesluit (artikel 1.2 lid 1 sub c Jeugdwet). Ook in dat geval mag de gemeente een voorziening op grond van de Jeugdwet weigeren.

Als het college jeugdhulp wil beëindigen omdat het op grond van de Wlz geboden kan worden, ligt de bewijslast bij het college. Het college moet dus beoordelen of een jeugdige de zorg inderdaad op grond van de Wlz kan ontvangen. Als dat niet het geval is, moet de jeugdhulp op grond van de Jeugdwet te worden voortgezet⁴³.

Jeugdhulp naast Wlz-indicatie

Een jeugdige kan een Wlz-indicatie hebben, maar daarnaast ook nog jeugdhulp op grond van de Jeugdwet ontvangen. Sommige zorg, zoals bijvoorbeeld psychische zorg of pleegzorg, biedt de Wlz namelijk niet. Als de jeugdige vervoer naar de jeugdhulp-locatie nodig heeft, valt dat in dat geval ook

⁴³ Rechtbank Zeeland-West-Brabant 20-7-2017, ECLI:NL:RBZWB:2017:4537

onder de Jeugdwet. De Wlz vergoedt namelijk enkel vervoer van en naar de locatie waar Wlz-begeleiding of behandeling wordt ontvangen”⁴⁴.

Bij de zorgvraag van kinderen met een beperking kan aanspraak bestaan op zorg uit de Jeugdwet en de Zvw of op basis van de Wlz

Bij kinderen met meervoudige complexe of ernstige meervoudige beperkingen (MCG/EMB) valt de behoefte aan 24 uur zorg in de nabijheid veelal niet meer onder de gebruikelijke zorg zoals in de Wlz bedoeld. Jonge kinderen onder de 8 jaar worden veelal vergoed uit de jeugdwet aangezien deze kinderen veelal nog in ontwikkeling zijn. Daar waar de 24 uren behoefte aan zorg en nabijheid levenslang en levens breed wordt, wordt voor kinderen uit de jeugdwet een aanvraag ingediend bij het CIZ voor toelating tot de Wlz. Dat kan soms ook al voor kinderen onder de 8 jaar. Uitzondering hierop zijn kinderen, die wel onder die criteria vallen, maar “enkel” een *somatische aandoening en/of lichamelijke handicap* hebben. Voor deze doelgroep is de Zvw voorliggend gemaakt op de Wlz.

Gehanteerde Criteria Wlz

- Als er sprake is van permanent toezicht ter voorkoming van escalatie of ernstig nadeel voor de verzekerde;
- Een blijvende behoefte aan permanent toezicht en/of 24 uur per dag zorg in de nabijheid
Permanent toezicht houdt in dat er sprake is van onafgebroken toezicht en actieve observatie gedurende 24 uur, waardoor tijdig kan worden ingegrepen ter voorkoming van escalatie of ernstig nadeel. Eventuele functionele verbeteringen zijn niet meer mogelijk. De verzekerde kan niet meer beoordelen en of aangeven dat er hulp noodzakelijk is (artikel 3.2.1 lid 1 sub a Wlz);
- Door fysieke problemen voortdurend begeleiding, verpleging of overname zelfzorg nodig heeft;
- Door zware regieproblemen voortdurend begeleiding of overname van taken nodig heeft;
- Dit alles om ernstig nadeel van de verzekerde te voorkomen.

Voor ouders en jeugdhulpaanbieders kan het aanvragen van Wlz een grote inspanning betekenen met wisselende uitkomsten. Het brengt administratieve druk, onzekerheid en angst omtrent de continuïteit van de geboden ondersteuning met zich mee. Of extra administratieve belasting voor de (onafhankelijk) cliëntondersteuner of zorgaanbieder om het juiste Wlz pakket toegekend te krijgen, al dan niet aangevuld met extra pakketten. De overgang van Jeugdwet naar Wlz levert niet alleen in de provincie Groningen dilemma’s op. Er is op dit moment landelijk aandacht voor deze problematiek.

Zowel voor ouders jeugdigen, als gemeenten is het van belang de zorg vergoed te krijgen vanuit de juiste financieringsstroom. Indien vermoed wordt dat er aan de bovenstaande criteria wordt voldaan is het van belang dat ouders een aanvraag indienen. Adviezen voor een juiste aanvraag:

Adviezen voor een juiste aanvraag van een WLZ indicatie:

⁴⁴ [https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/478433?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dafbakening%2Bwlz&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=Afbakening%20Wlz|Wlz>m_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/478433?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dafbakening%2Bwlz&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=Afbakening%20Wlz|Wlz>m_search_result_page=1)

- Vraag een Wlz indicatie aan bij sterke aanwijzingen dat een jeugdige blijvend/levenslang behoefte aan zorg 24 per dag in de nabijheid of permanent toezicht nodig heeft (<https://www.ciz.nl/wlz-check>)
- Zorg bij de aanvraag voor een goede onderbouwing m.b.t. de hoofdgrondslag: “een blijvende/levenslange behoefte aan zorg in de nabijheid of permanent toezicht”. Geef dus duidelijk aan
 - waarom er nu 24u per dag zorg in de nabijheid of permanent toezicht nodig is
 - waarom er ook op termijn geen verbetering te verwachten valt en waardoor dus alle behandeling die mogelijk nog tot verbetering zou kunnen leiden afgebouwd is of wordt.
- Maak bij de aanvraag gebruik van de ondersteuning van een MEE consultant (<https://www.mee groningen.nl/schakel-ons-in-voor/clientondersteuning/onafhankelijke-clientondersteuning-wlz/>) Het advies kan ingezet worden via het *product 50G40 ‘Advies en ondersteuning vanuit jeugdhulpaanbieder bij complexe problematiek’*;
- Indien er vragen zijn over bijvoorbeeld de afwijzingsgronden is het van belang daarover in gesprek te gaan met het CIZ via de contactpersoon. Voor de Groninger gemeenten is dat Olga Kah: olga.kah@ciz.nl.

Afbakening met de Zorgverzekeringswet

Zvw in het kort

Iedereen die in Nederland woont of werkt is verplicht een basisverzekering voor zorg (basispakket) af te sluiten. De Rijksoverheid bepaalt wat er in het basispakket zit. Dat is medisch noodzakelijke zorg waar iedereen recht op heeft. Zorgverzekeraars bepalen zelf wat in aanvullende verzekeringen zit.

- Het Nederlandse zorgstelsel garandeert goede en toegankelijke zorg voor iedereen. Zorgverzekeraars moeten iedereen als verzekerde accepteren voor het basispakket. Leeftijd of gezondheid mogen hierbij geen rol spelen.

In artikel 1.2, eerste lid, aanhef en onder a, van de Jeugdwet staat de hoofdregel voor de afbakening met de Zorgverzekeringswet opgenomen.

*Het college is **niet** gehouden een voorziening op grond van deze wet te treffen indien er met betrekking tot de problematiek een recht bestaat op zorg als bedoeld bij of krachtens de Wet langdurige zorg, de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen of een zorgverzekering als bedoeld in de **Zorgverzekeringswet**.*

De Zorgverzekeringswet is dus een (wettelijk) voorliggende voorziening ten opzichte van de Jeugdwet. Het gaat hier alleen om de basisverzekering en niet om een eventueel aanvullende verzekering. Die kan onder de ‘eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen’ vallen.

“Als een jeugdige of ouders zich melden met een hulpvraag, moet het college die altijd onderzoeken. Ook als bij de melding al verzocht wordt om bepaalde jeugdhulp waarvoor de jeugdige of ouders aanvullend verzekerd zijn. Na onderzoek kan immers blijken dat andere, of aanvullende hulp nodig is.

Een aanvullende verzekering vergoedt niet altijd de volledige kosten. Als vaststaat dat de hulp noodzakelijk is en meer behandelingen nodig zijn of slechts een gedeelte wordt vergoed, moet het college hiervoor in het kader van de Jeugdwet aanvullend een voorziening treffen.

De jeugdige of zijn ouders kunnen niet verplicht worden om een aanvullende verzekering af te sluiten. Het is namelijk een privaatrechtelijke verbintenis. Een ieder is vrij om zo'n overeenkomst te sluiten. Beschikken de ouders/jeugdige niet over een aanvullende verzekering, dan is het college dus aan zet om de noodzakelijke hulp in te zetten.

Verschil met basisverzekering Zorgverzekeringswet

Een aanvullende verzekering is iets anders dan de basisverzekering. Het college hoeft namelijk geen voorziening voor jeugdhulp te verstrekken als er met betrekking tot de problematiek een recht bestaat op zorg op grond van een zorgverzekering als bedoeld in de Zorgverzekeringswet (artikel 1.2 lid 1 onderdeel a Jeugdwet). Hiermee wordt de basisverzekering bedoeld. Wie in Nederland woont of werkt, moet een basisverzekering afsluiten. Dat is een wettelijke plicht. Dit betekent dan ook dat iedereen aanspraak kan maken op de zorg die onder de basisverzekering valt. Als de benodigde hulp verzekerd is via de basisverzekering mag het college de aanvraag afwijzen op grond van artikel 1.2 lid 1 onderdeel a Jeugdwet⁴⁵.

Verpleging en verzorging (Zvw of Jeugdwet)

“Verpleging en verzorging aan verzekerden valt onder de Zvw. Meer specifiek gaat het om de 'zorg zoals verpleegkundigen die plegen te bieden' (artikel 2.10 Besluit zorgverzekering). Onder deze zorg valt bijvoorbeeld wijkverpleging, maar ook palliatief terminale zorg (PTZ). De 'zorg zoals verpleegkundigen die plegen te bieden' omvat de verpleging én de verzorgende handelingen als onderdeel van die verpleging.

Verpleging

Verpleging valt volledig onder de Zvw. Ook als het gaat om verzekerden tot 18 jaar.

Verzorging en geneeskundige zorg

Met ingang van 1 januari 2018 valt de zorg, zoals verpleegkundigen die plegen en welke verband houdt met de behoefte aan de geneeskundige zorg, of een hoog risico daarop, en de verzorging van deze jeugdigen tot 18 jaar, onder de aanspraak van de Zorgverzekeringswet (Zvw) i.p.v. de Jeugdwet.

Verzorging aan verzekerden tot 18 jaar valt deels onder de Zvw en deels onder de Jeugdwet. De Jeugdwet spreekt dan van persoonlijke verzorging.

Onder de Zvw valt de persoonlijke verzorging die nodig is in verband met een 'behoefte aan geneeskundige zorg of een hoog risico daarop'. Bedoeld wordt de verpleging en verzorging die verpleegkundigen bieden. Dit wordt ook wel wijkverpleging genoemd. Voor jeugdigen tot 18 jaar beoordeelt een kinderverpleegkundige of er sprake is van 'behoefte aan geneeskundige zorg of een hoog risico daarop'. Als dat zo is, geeft de kinderverpleegkundige een indicatie af voor persoonlijke

⁴⁵ [https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/457588?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Ffilter%3D%26q%3Dzorgverzekeringswet%2Beigen%2Bkracht%26disabled_synonyms%3D&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=zorgverzekeringswet|Eigen%20kracht|Zorgverzekeringswet&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/457588?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Ffilter%3D%26q%3Dzorgverzekeringswet%2Beigen%2Bkracht%26disabled_synonyms%3D&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=zorgverzekeringswet|Eigen%20kracht|Zorgverzekeringswet&_gtm_search_result_page=1)

verzorging op grond van de Zvw. Voorbeelden van deze zorg zijn: schoonhouden en verzorgen van stoma, toedienen medicijnen, toedienen van sondevoeding.

Onder de Jeugdwet valt de persoonlijke verzorging bij algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL). Bedoeld wordt de zorg die gericht is op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid. Voor jeugdigen tot 18 jaar beoordeelt een medewerker van het jeugdteam of de persoonlijke verzorging onder de Jeugdwet valt. Bijvoorbeeld zorg bij: wassen, lichamelijke hygiëne, toiletbezoek, reguliere huidverzorging, mond- en gebitsverzorging en hand- en voetverzorging.

De afbakening Zvw-Jeugdwet voor persoonlijke verzorging voor jeugdigen tot 18 jaar is dezelfde als die voor persoonlijke verzorging voor volwassenen (Zvw-Wmo 2015)⁴⁶.

Zorginstituut NL duidt de term 'zorg zoals verpleegkundigen dat plegen te bieden als volgt: 'Op basis van een lijst met handelingen of activiteiten kan het onderscheid tussen Zvw en Jeugdwet niet gemaakt worden. Het onderscheid moet gezien worden meer in de context waarin de 'verzorging' plaatsvindt. Bij de 'verzorging' die de verpleegkundige tot zijn verantwoording rekent, is er sprake van onderliggend medisch lijden. De 'verzorging' vindt plaats in een geneeskundige context. *De weging van de context vindt plaats bij de indicatiestelling door de (kinder)verpleegkundige.*'

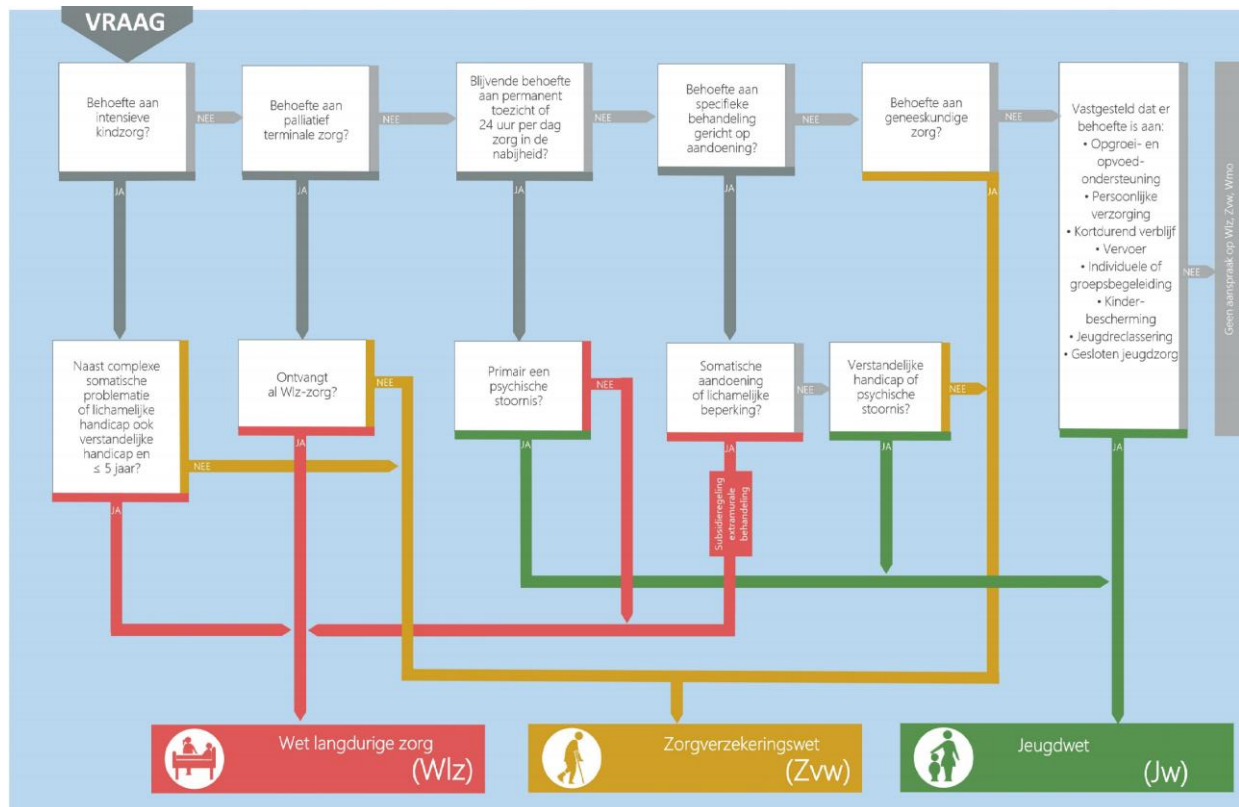
Uitgangspunt is het bepalen van de aanspraak Verzorging':

- Vindt de geboden verzorging plaats binnen een geneeskundige context dan valt dit onder de Zvw.
- Is de verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL) dan valt het onder de Jeugdwet.

De aanspraak verzorging kan bepaald worden bij de indicatiestelling door de kinderverpleegkundige.

⁴⁶ [https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/428878?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Ffilter%3D%26q%3D%2Bverpleging%2Ben%2Bverzorging&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=Verpleging%20en%20verzorging|Verpleging|en|verzorging|verpleging|persoonlijke|én|Persoonlijke&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/428878?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Ffilter%3D%26q%3D%2Bverpleging%2Ben%2Bverzorging&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=Verpleging%20en%20verzorging|Verpleging|en|verzorging|verpleging|persoonlijke|én|Persoonlijke&_gtm_search_result_page=1)

Schema WLZ, ZVW of JW

Afbakening Jeugdwet en Wmo

Wmo in het kort

Gemeenten moeten ervoor zorgen dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. De gemeente draagt zorg voor maatschappelijke ondersteuning thuis op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo). Deze maatschappelijke ondersteuning bestaat uit:

bevorderen van sociale samenhang, mantelzorg, vrijwilligerswerk, toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking, de veiligheid en leefbaarheid in een gemeente, alsmede het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld.

- ondersteunen van zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of met chronisch psychische of psychosociale problemen. Zodat deze personen zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving kunnen blijven wonen.

Het college doet dit door maatwerkvoorzieningen te treffen. Een maatwerkvoorziening is een voorziening die is afgestemd op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon. Een dergelijke maatwerkvoorziening wordt getroffen ten behoeve van de zelfredzaamheid, participatie en beschermd wonen en opvang, zie ook artikel 1.1.1 Wmo.

Het college is niet gehouden een voorziening op grond van de Jeugdwet te treffen indien er naar het oordeel van het college met betrekking tot de problematiek een aanspraak kan worden gemaakt op een voorziening op grond van een andere wettelijke bepaling, artikel 1.2 lid 1 sub B Jw. We noemen dit ook wel andere of (wettelijk) voorliggende voorzieningen. In beginsel hoeft het college dus geen voorziening op grond van de Jeugdwet in te zetten indien er voor dezelfde problematiek ook een aanspraak bestaat op een voorziening binnen een ander wettelijk kader zoals de Wmo.

Voorliggende voorzieningen op grond van de Wmo

In de bepaalde gevallen kan het college een voorziening op grond van de Jeugdwet afwijzen en dient het college, in beginsel, op grond van de Wmo een voorziening toe te kennen.⁴⁷ Concreet hebben we het dan over:

Woningaanpassingen, verhuiskostenvergoeding, vervoer en hulpmiddelen (alle leeftijden)

Dat woningaanpassingen, verhuiskosten, vervoer en andere hulpmiddelen uit Wmo gelden moeten worden verstrekt blijkt uit de tekst van artikel 1.1 van de Jeugdwet alsmede de artikelen 1.2 en 2.3 van de Jeugdwet in samenhang gelezen met de tekst van artikel 2.3.1 van de Wmo 2015. In artikel 2.3.1 Wmo worden minderjarigen immers niet uitgesloten. Tot slot blijkt dit ook uit de reactie van de Staatssecretaris in de nadere memorie van antwoord bij de Wmo 2015 op Kamervragen over het aantal loketten waarmee minderjarige gehandicapten te maken kunnen krijgen: "Minderjarige gehandicapten kunnen voor het gebruik van een rolstoel en overige hulpmiddelen alsook voor woningaanpassingen een beroep doen op de Wmo 2015. Voor ondersteuning en zorg die valt onder het begrip jeugdhulp doen zij een beroep op de Jeugdwet."⁴⁸ In de reactie van de Staatssecretaris op de brief van de Vereniging Samenwerkingsverband Chronische Ademhalingsondersteuning (VSCA)

⁴⁷ Ook indien het inwoners betreft onder de 18 jaar of inwoners die op basis van art. 1.1 Jw in aanmerking komen voor de zogenoemde verlengde jeugdhulp. Het is in dat geval wel aan het college om aan te tonen dat de jeugdige of diens ouders in die specifieke situatie geen aanspraak maakt op jeugdhulp ingevolge de Jeugdwet. De bewijslast ligt daarbij dus bij het college.

⁴⁸ EK 2013-2014, 33841, J, pagina 25

staat bovendien ook genoemd dat kinderen tot 18 jaar voor hulpmiddelen, woningaanpassingen en vervoersvoorzieningen een beroep kunnen doen op de Wmo 2015.⁴⁹

Woningaanpassingen & verhuiskostenvergoeding

De maatwerkvoorzieningen ten behoeve van het wonen vallen, als het om jeugdigen, gaat dus onder de Wmo 2015.⁵⁰ In beginsel komt, op grond van de Wmo 2015, alleen een woningaanpassing voor vergoeding in aanmerking indien het de beperkingen in de zelfredzaamheid en participatie van de persoon compenseert. Veelal betreft dit woningaanpassingen die zien op het creëren/toegankelijk maken van de essentiële woonfuncties. Daarmee wordt bedoeld dat er voor de persoon in kwestie, al dan niet gedeeld, in de woning één douche/ wc/ slaapkamer/ keuken/ woonkamer beschikbaar is.

Bij een woningaanpassing voor een jeugdige kan dit afwijken/verbreden. Zo kan volgens de jurisprudentie een woonvoorziening, voor een jeugdige, die moet worden getroffen ten behoeve van het volgen van onderwijs ook onder de Wmo 2015 vallen.⁵¹ Zo kan een woningaanpassing voor een jeugdige ook bestaan uit het creëren van een extra woonruimte waarin thuisonderwijs kan worden verzorgd. In dit geval wordt een van de doelstellingen van de Wmo, participeren: deelnemen aan het maatschappelijk verkeer ingekleurd door de het jeugdwettelijke begrip 'deelnemen aan het maatschappelijk verkeer'.⁵²

Veel gemeenten hebben in het beleid een bepaling opgenomen die ziet op de goedkoopst adequate voorziening. Deze bepaling brengt mee dat het college de goedkoopst adequate voorziening zal verstrekken. Adequaat brengt mee dat deze voorziening wel passend is. Er mag bij deze woningaanpassingen van inwoners worden verwacht dat zij enige aanpassing doen en niet volledig gecompenseerd worden. Een voorbeeld hiervan is de toiletstoel i.p.v. een extra toilet op de verdieping of een verhuisprimaat (al dan niet gepaard met een verhuiskostenvergoeding) i.p.v. een duurdere verbouwing. Dit zal voor woningaanpassingen voor jeugdigen niet anders zijn.

Vervoer

Om te bepalen binnen welk wettelijk kader de vervoersvraag dient te worden opgepakt is het doel van de vervoersvraag van belang. Waar wil de jeugdige met de vervoersvoorziening naar toe?

Voor zover noodzakelijk in verband met een medische noodzaak of beperkingen in de zelfredzaamheid, omvat de jeugdhulpvoorziening het vervoer van de jeugdige van en naar de locatie waar jeugdhulp wordt geboden, artikel 2.3 lid 2 Jeugdwet.⁵³

Wanneer een jeugdige een vervoersbehoefte heeft naar het onderwijs toe kan aanspraak worden

⁴⁹ kst-33841 Bovendien blijkt uit de nota van wijziging bij de Jeugdwet, over de wijziging van artikel 1.2, eerste lid, onder b, van die wet, in verband met de samenloop daarvan met de Wmo 2015. Hierin staat (TK 2015-2015, 33983, 7, pagina 17): "Artikel 1.2, eerste lid, onderdeel b, van de Jeugdwet regelt een samenloop met de Wmo en de Jeugdwet, die bij de Wmo 2015 tot verwarrende overlap zou leiden. Onder de huidige formulering zouden ook woningaanpassingen en hulpmiddelen onder de Jeugdwet vallen, terwijl hier alleen de maatwerkvoorziening «begeleiding» (art. 1.1.1 Wmo 2015) is bedoeld."

⁵⁰ ECLI:NL:RBZWB:2020:607

⁵¹ ECLI:NL:RBZWB:2020:607

⁵² (TK, 2012-2013, 33684, nr. 3, pagina 114): "Met de woorden 'deelnemen aan het maatschappelijk verkeer' wordt niet alleen bedoeld op de mogelijkheden van de jeugdige om actief betrokken te zijn bij de maatschappij, maar ook op hoe hij zelf zijn steentje bij kan dragen aan de maatschappij, mee kan denken en mee kan doen, mogelijkheden heeft voor het beoefenen van sport en cultuur en voorbereid is op zijn toekomst door het behalen van een diploma, het vinden van werk en het zelf in zijn levensonderhoud te kunnen voorzien."

⁵³ Mvt jeugdwet p. 13.

gemaakt op het leerlingenvervoer. Hieraan zijn uiteraard voorwaarden verbonden.⁵⁴ Er zijn situaties waarbij er voor een jeugdige zowel de noodzaak is voor leerlingenvervoer (van en naar school) èn vervoer vanuit de Jeugdwet (van en naar een locatie van jeugdhulp). De bestemming en dus het doel van het vervoer, is leidend voor de bepaling vanuit welke wet welk vervoer geregeld moet worden en wie hiervoor verantwoordelijk is. Dit kan dus ook gedeeltelijk vanuit leerlingenvervoer en gedeeltelijk vervoer vanuit de Jeugdwet zijn.

Is er sprake van een Wlz-indicatie dan valt het vervoer, met uitzondering van collectief vervoer en speciale vervoershulpmiddelen van de jeugdige onder de Wlz. Woont de jongere met een Wlz-indicatie thuis of in een instelling waar hij of zij geen behandeling ontvangt, dan valt alleen het vervoer van en naar begeleiding en behandeling onder de Wlz.

Ziet de vervoersbehoefte van de jeugdige op zijn mogelijkheden om te kunnen participeren? Dan is de Wmo aan zet. Met participeren wordt bedoeld het deelnemen aan het maatschappelijk verkeer, dus het kunnen 'meedoen'. Ook hier zijn voorwaarden aan verbonden.

- Allereerst dient een jeugdige/volwassene met een (fysieke) beperking aangepast vervoer nodig te hebben ten behoeve van zijn zelfredzaamheid en participatie èn
- de jeugdige kan voor zijn vervoersbehoefte vanwege zijn beperking geen gebruik maken van algemene (gebruikelijke) voorzieningen, zoals een (elektrische)fiets, brommer, scooter of het openbaar vervoer èn
- van de ouders kan niet worden verlangd (zie 2 – noodzaak vervoer) om de jeugdige te vervoeren en/of te begeleiden bij het vervoer of het vervoer van de jeugdige te organiseren èn
- de jeugdige kan hiervoor geen aanspraak maken op vervoer vanuit de ZvW, Wlz, Leerlingenvervoer of Jeugdwet of
- er is een specifieke vervoersvoorziening nodig, zoals een rolstoel, aangepaste fiets of scootmobiel

Naast de genoemde specifieke vervoersvoorzieningen kent de Wmo ook collectief lokaal vervoer (Wmo-taxivervoer). Voor het Wmo-taxivervoer geldt meestal een vervoersgebied van maximaal 20-25 km vanaf het huisadres (Let op: dit is per gemeente verschillend). Deze Wmo-vervoersvoorzieningen dienen via de gemeente waar de jeugdige zijn/haar hoofdverblijf heeft te worden aangevraagd. Een schematische afbakening van de verschillende wettelijke kaders bij vervoer tref je hieronder aan:

⁵⁴ Handreiking vervoer VNG.

Hulpmiddelen

Een hulpmiddel is een roerende zaak die bedoeld is om beperkingen in de zelfredzaamheid of de participatie te verminderen of weg te nemen, zoals rolstoelen, middelen om het verrichten van bepaalde handelingen te vereenvoudigen of mogelijk te maken etc. Hulpmiddelen kunnen vergoed worden vanuit de Zorgverzekeringswet, de Wmo, de Wlz, de WIA of de Participatiewet. Op <https://www.hulpmiddelenwijzer.nl/hulpmiddelen/voor-wie/kinderen> is een overzicht te vinden van hulpmiddelen die worden ingezet bij jeugdigen. Per hulpmiddel wordt aangegeven vanuit welk kader deze vergoed worden.

Zorgverzekeringswet

Hulpmiddelenzorg is gelet op artikel 2.9 van het Besluit zorgverzekering een vorm van zorg die wordt bekostigd op grond van de Zorgverzekeringswet (Zvw). Artikel 1.2, eerste lid, aanhef en onder a, van de Jeugdwet bepaalt dat de Zvw voorliggend is op de Jeugdwet zodat er geen ruimte is tot verstrekking van een voorziening op grond van de Jeugdwet. Het merendeel van de hulpmiddelen wordt vanuit de zorgverzekeraar vergoed. Welke hulpmiddelen vanuit de zorgverzekeringswet worden vergoed zie je in het reglement hulpmiddelen: <https://www.zorgwijzer.nl/wp-content/uploads/Reglement-hulpmiddelen-2018-DSW.pdf>. Per zorgverzekeraar kunnen hier kleine afwijkingen in zitten. Een hulphond is onder de meeste omstandigheden aan te merken als een hulpmiddel.⁵⁶

Wet langdurige zorg

Een jeugdige met een Wlz indicatie kan op grond van de Wlz in aanmerking worden gebracht voor een hulpmiddel. Hulpmiddelen die vanuit de Wlz worden vergoed zijn die hulpmiddelen die noodzakelijk zijn in verband met de in de instelling gegeven zorg (voorbeelden zijn: tillift, douchestoel etc.), art 3.1.1 D onder 4 Wlz als ook de hulpmiddelen die nodig zijn ten behoeve van de mobiliteit (rolstoel, scootmobiel etc.), art. 3.1.1 E Wlz. Artikel 1.2, eerste lid, aanhef en onder a, van de Jeugdwet bepaalt dat de Wlz voorliggend is op de Jeugdwet zodat er geen ruimte is tot verstrekking van een voorziening op grond van de Jeugdwet.

Participatiewet en Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen

In het kader van de Participatiewet en de WIA zijn er ook vergoedingsmogelijkheden voor hulpmiddelen. Dit zal zich bij een jeugdige niet snel voordoen omdat het in dit kader gaan om hulpmiddelen die mensen met een arbeidsbeperking- voor wie gemeenten in het kader van de Participatiewet re-integratieverantwoordelijkheid dragen - in staat stellen om aan het werk te gaan of werk te behouden. Veelal is door een arts al vastgesteld of vast te stellen dat er sprake is van een ziekte of gebrek en dat voorzieningen nodig zijn als een dergelijk persoon (weer) aan het werk gaat. Het gaat uitdrukkelijk om voorzieningen die ingezet worden ter compensatie van ziekte of gebrek tijdens het werk of om aan het werk gaan (bijvoorbeeld bij het voeren van sollicitatiegesprekken).

Onderwijs

Hulpmiddelen die op school nodig zijn kunnen door het UWV worden vergoed. Het betreft dan voorzieningen die de jeugdige in staat stellen onderwijs te volgen, alsmede vervoersvoorzieningen die de leefomstandigheden van de jeugdige verbeteren en die eraan bijdragen dat de jeugdige onderwijs kan volgen, art. 19a Wet overige OCW-subsidies. Voorbeelden van deze hulpmiddelen zijn een schrijf- gebarentolk, rolstoelen, driewiel fietsen, scootmobielen, vierwielige werkstoelen met rem of bijvoorbeeld computervoorzieningen. Voorwaarde is dat de jeugdige regulier onderwijs volgt. Een overzicht van de te vergoeden hulpmiddelen en voorwaarden is te vinden in de brochure van het

⁵⁶ ECLI:NL:RBGEL:2019:217

UWV: <https://po3002.nl/wp-content/uploads/2018/02/brochure-voorzieningen-uwv.pdf> . Bij speciaal onderwijs worden deze hulpmiddelen door het onderwijs zelf verzorgt.

Wmo

Hulpmiddelen die bijdragen aan zo lang mogelijk en zelfstandig mogelijk in de leefomgeving blijven wonen of participeren worden vergoed op grond van de Wmo, art. 2.3.5 Wmo. Op grond van artikel 2.3.5 lid 5 en lid 6 stemt het college de inzet van een maatwerkvoorziening (en dus ook een hulpmiddel) af met jeugdhulp, zorg en andere diensten, het onderwijs, ondersteuning ingevolge de participatiewet, de Wlz etc.

Begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf, beschermd wonen en dagbesteding 18+ ⁵⁷

Voor jeugdhulp die verstrekt wordt in verband met een psychische stoornis of een verstandelijke beperking, en jeugdhulp die voorheen viel onder het begrip begeleiding, persoonlijke verzorging en kortdurend verblijf als bedoeld bij of krachtens de AWBZ geldt de leeftijdsgrens van 18 jaar. Deze vormen van zorg zijn na het bereiken van het achttiende levensjaar als voorziening, recht of aanspraak immers verkrijgbaar op grond van de Wmo, of Zvw.⁵⁸ Dat bepaalde jeugdhulpaanbieders niet gecontracteerd zijn onder de Wmo, waardoor de ondersteuning (veelal begeleiding of begeleid wonen) niet onder de Wmo door zou kunnen lopen, kan nooit een reden zijn om in te grijpen in het lopende hulpverleningsproces. Als de benodigde begeleiding na het 18e jaar onder de Wmo valt, is het een taak voor de gemeente om ervoor te zorgen dat die overgang zo soepel mogelijk verloopt. Meer over dit onderscheid is te vinden onder het kopje 18-/18+.

Opvoedondersteuning

Opvoedondersteuning voor ouders is een vorm van jeugdhulp en valt dus onder de Jeugdwet. Het maakt daarbij niet uit of de ouder zelf een beperking heeft. Het kan zijn dat de ouder vanwege haar beperking ook andere ondersteuning nodig heeft. Bijvoorbeeld weerbaarder worden naar anderen of bij de organisatie van het huishouden en haar financiën. In dat geval valt de ouder onder de doelgroep van de Wmo 2015 en kan voor die begeleiding een Wmo-voorziening geboden worden. De ouder krijgt dan dus zowel begeleiding vanuit Jeugdwet als vanuit de Wmo 2015.⁵⁹

Huishoudelijke ondersteuning-kindzorg

Er zijn omstandigheden denkbaar waarbij een ouder (tijdelijk) niet in staat is om voor zijn kind te zorgen. Denk bijvoorbeeld aan een alleenstaande ouder met een gebroken arm en been die fysiek niet in staat is om zijn kind op te halen van school of een ontbijt voor het kind te maken. In die gevallen kan er een beroep worden gedaan op een Wmo-voorziening. De meeste gemeenten hebben dit binnen de huishoudelijke hulp ingekocht.

Beschermd wonen

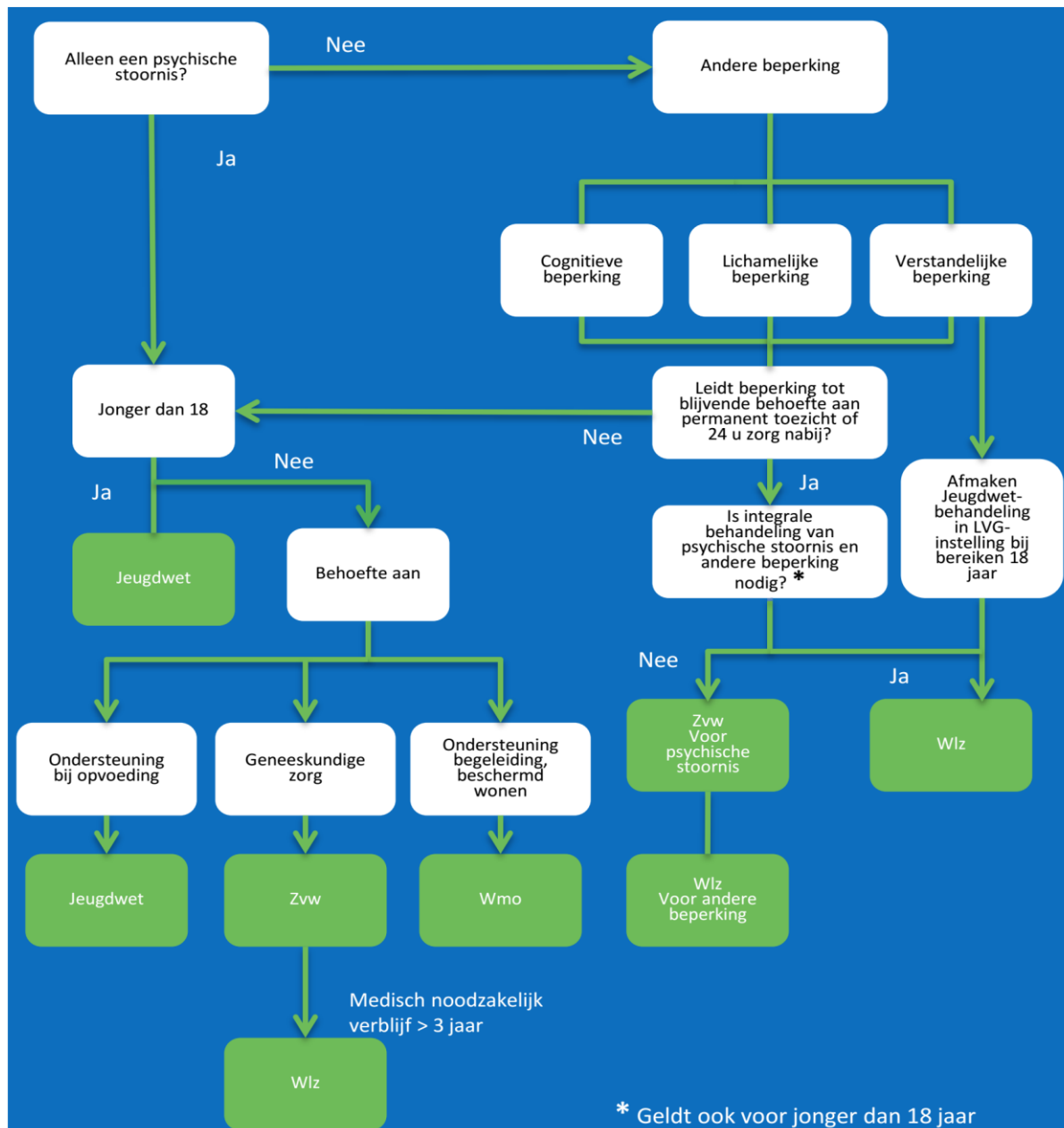
Beschermd wonen is het wonen in een accommodatie van een instelling met daarbij horende toezicht en begeleiding, gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie, het psychisch functioneren, stabilisatie van een psychiatrisch ziektebeeld, het voorkomen van verwaarlozing of maatschappelijke overlast of het afwenden van gevaar voor de cliënt of anderen,

⁵⁷ Vloeit voort uit artikel 1.1 Jw jo artikel 1.2 lid sub b Jw jo MvT p. 102 Jw.

⁵⁸ Mvt, p. 103. Let op: Deze beperking tot het achttiende levensjaar geldt niet voor jeugdhulp die wordt ingezet in het kader van een strafrechtelijke beslissing, voor deze hulp vloeit het moment waarop deze zorg start en eindigt voort uit het Wetboek van Strafrecht. Deze hulp kan derhalve wel tot na het achttiende levensjaar doorlopen, zie art 1.2 Jw.

⁵⁹ <https://www.schulinck.nl/opinie/opinie-sociaal-domein-wmo-welke-wet-is-aan-zet>.

art. 1.1.1 Wmo.⁶⁰ Beschermd wonen valt onder de Wmo en kan pas ingaan vanaf een jeugdige zijn 18de levensjaar. Beschermd wonen valt altijd onder de Wmo want het voortzetten van hulpverlening op grond van de Jeugdwet na het 18e jaar, kan alleen voor ondersteuning die na het 18e jaar niet onder een ander wettelijk regime valt. De gemeente/ het college kan dus niet te allen tijde besluiten dat jeugdhulp noodzakelijk is. Indien een andere voorziening voorliggend is (Wmo, Zvw, of Wlz) is verlengde jeugdhulp per definitie uitgesloten. Soms is er echter meer/andere zorg nodig dan alleen het beschermd wonen. In dat geval kan het zijn dat er geen sprake is van voorliggende voorziening en de een voorziening op grond van de jeugdwet moet worden ingezet. In bijgevoegd schema wordt weergegeven binnen welk ader een hulpvraag moet worden opgepakt.

⁶⁰ Zie voor de volledige definitie het artikel.

Figuur 2: Specifieke producten specialistische jeugdhulp die na het 18 jaar in principe niet meer ingezet kunnen worden⁶¹

Productcode	Omschrijving	Argumentatie
45A04	Individuele begeleiding basis	Wmo is voorliggend
51G01	Individuele behandeling basis	Zvw is voorliggend
52G11	Individuele behandeling specialistisch licht	Zvw is voorliggend
52G12	Individuele behandeling specialistisch licht medicatiecontrole	Zvw is voorliggend
52G02	Individuele behandeling specialistisch middel	Zvw is voorliggend
52G08	Individuele behandeling specialistisch zwaar – zeer zwaar	Zvw is voorliggend
45A49	Groepsbegeleiding basis	Wmo is voorliggend
45A54	Groepsbegeleiding specialistisch	Wmo is voorliggend
50G06	Specifieke doelgroepen 1	Product kan ingezet worden voor kinderen tot 12 jaar
50G36	Specifieke doelgroepen 2	Product kan ingezet worden voor kinderen tot 6 jaar
52G14	Specifieke doelgroepen 8	Product kan ingezet worden voor kinderen tot 12 jaar
50G34	Specifieke doelgroepen 9 Specialistisch product ‘Medische psychologie’	Per casus afhankelijk, of Zvw of Wlz (of combinatie) voorliggend.
50G35	Specifieke doelgroepen 10/ Hoog specialistisch product ‘Consultatieve en ziekenhuis kinder- en jeugdpsychiatrie’	Zvw is voorliggend
50G31	Specifieke doelgroepen 11 / Hoog specialistisch product Tic stoornissen	Zvw is voorliggend
50G25	Specifieke doelgroepen 12 / Hoog specialistisch product Genderdysforie	Zvw is voorliggend
50G30	Specifieke doelgroepen 13 / Hoog specialistisch product ‘Foetaal Alcohol Probleem’	Zvw is voorliggend
41A18	Dagbesteding	Wmo / participatiewet is voorliggend
41G03	Dagbehandeling jeugdige met sterk stagnerende ontwikkeling	Product kan ingezet worden voor kinderen tot ongeveer 8 jaar
41G02	Specialistische dagbehandeling jonge kinderen	Product kan ingezet worden voor kinderen tot 6 jaar
40A04	Persoonlijke verzorging	Wmo is voorliggend
44A09	Logeren laag intensief	Wmo is voorliggend

⁶¹ Opgesteld door beleidsadviseur Het Hogeland.

44A33	Deeltijd Respijtzorg voor jeugdigen met meervoudige beperkingen	Wmo is voorliggend
44G02	Verblijf: langdurig (beschermd) wonen	Wmo is voorliggend
44G01	Respijtzorg gastgezinnen	Wmo is voorliggend
43A11	Logeren hoog intensief	Wmo is voorliggend
50G38	Flexibel ACT Jeugd	Zvw, Wmo2015 of Wlz kan voorliggend zijn, afhankelijk van de problematiek. Het kan ook combinatie zijn tussen financiering vanuit die wetten ⁶² .
43A35	Verblijf licht: Tijdelijk wonen/ opvang met gedeeltelijk toezicht en begeleiding naar zelfstandigheid als kern	Wmo is voorliggend
43G08	Verblijf middel: wonen in een woonhoeve met (tijdelijk) wonen met begeleiding als kern	Wmo is voorliggend
43G09	Verblijf middel Gezinshuis: wonen in een gezinshuis met begeleiding als kern	Wmo is voorliggend
43G10	Verblijf middel Gezinshuis plus: wonen met begeleiding als kern.	Wmo is voorliggend
43G11	Verblijf kort intensief: intensieve behandeling met verblijf	Zvw is voorliggend
43A38	Verblijfsstraject zwaar: wonen met intensieve gedragsregulering en behandelen als kern	Zvw of Wlz is voorliggend
48A03	(voorlopige) Voogdij	Een kindbeschermingsmaatregel eindigt bij 18 jaar. Bewindvoering / beschermingsbewind is mogelijk voorliggend.
48A01	OTS 1 jaar	Een kindbeschermingsmaatregel eindigt bij 18 jaar.
48A02	OTS 2 jaar en verder	Een kindbeschermingsmaatregel eindigt bij 18 jaar.

Conclusie

Andere wetten, waaronder de Wmo zijn dus voorliggend op de Jeugdwet. Hierop zijn twee uitzonderingen gemaakt, te weten:

1. Die gevallen waarbij het een voorziening op het gebied van begeleiding als bedoelt in artikel 1.1.1 Wmo 2015 betreft en de jeugdige nog geen 18 jaar is.⁶³
2. Die gevallen waarin het jeugdhulp betreft als bedoelt in artikel 2.4 lid 2 sub b Jw. Het gaat dan om jeugdhulp die:

⁶² De Groninger gemeenten hebben gekozen voor een dergelijke maatwerkconstructie.

⁶³ P. 107 MvT Jw. Bij begeleiding als bedoelt in artikel 1.1.1 Wmo gaat het om activiteiten gericht op het bevorderen van de zelfredzaamheid en participatie van de cliënt opdat hij zo lang mogelijk in zijn leefomgeving kan blijven wonen. MvT p. 46, "Voor zover de begeleiding, persoonlijke verzorging en het daarbij mogelijke kortdurende verblijf betrekking heeft op jeugdigen, komt deze te vallen onder de reikwijdte van de Jeugdwet"

- a. de gecertificeerde instelling nodig acht bij de uitvoering van een kinderbeschermingsmaatregel of
- b. de jeugdhulp die noodzakelijk is voor de tenuitvoerlegging van een machtiging tot uithuisplaatsing als bedoeld in art 1:265b BW
- c. de jeugdhulp die de rechter, het openbaar ministerie, de selectiefunctionaris, de inrichtingsarts of de directeur van de justitiële jeugdinrichting nodig achten bij de uitvoering van een strafrechtelijke beslissing
- d. die de gecertificeerde instelling nodig acht bij de uitvoering van jeugdreclassering

In de voornoemde gevallen moet in het kader van de jeugdwet worden beoordeeld of er sprake is van jeugdhulp en al dan niet een voorziening verstrekken.

Afbakening met de onderwijswetten.

Wet passend onderwijs in het kort

In 2011 trad de Wijzigingswet Wet passend onderwijs in werking. Het doel van de Wet passend onderwijs is dat voor alle leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte zo passend mogelijk onderwijs wordt gerealiseerd. De wet gaat over het stelsel van voorzieningen voor leerlingen, die extra ondersteuning nodig hebben in het funderend onderwijs en in het middelbaar beroepsonderwijs. De Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra, de Wet op het voortgezet onderwijs, de Wet educatie en beroepsonderwijs, de Wet medezeggenschap op scholen en de Wet op het onderwijstoezicht zijn hiertoe gewijzigd. De wijzigingen hebben betrekking op de organisatie van de voorzieningen voor extra ondersteuning van leerlingen en de financiering daarvan. Op grond van deze wijzigingen zijn scholen nu verplicht samen gaan werken in een samenwerkingsverband. Ook staat nu in de verschillende wetten vastgelegd dat scholen een zorgplicht hebben. Dat betekent dat de school verantwoordelijk is om een passende onderwijsplek te bieden. Deze plicht helpt mee het doel voor het passend onderwijs te bereiken.

Jeugdhulp in het onderwijs

Op grond van art. 1.2 lid 1 sub B jeugdwet treft het college geen voorziening indien naar het oordeel van het college met betrekking tot de problematiek een aanspraak bestaat op een voorziening op grond van een andere wettelijke bepaling zoals de Wet op het primair onderwijs en de Wet op het voortgezet onderwijs. Deze wetten zijn dus 'voorliggend' op de Jeugdwet.

Op grond van het artikel 8 van de Wet op het primair onderwijs en artikel 17b van de Wet op het voortgezet onderwijs valt begeleiding met als doel 'het volgen van onderwijs' niet onder de Jeugdwet en komt dus niet voor vergoeding op basis van de Jeugdwet in aanmerking.

Ondersteuning primair gericht op het leerproces, gericht op het behalen van onderwijsdoelen of om de leerling verder te helpen in zijn onderwijsontwikkeling wordt bekostigd vanuit het onderwijs.

Alle samenwerkende reguliere scholen in een Samenwerkingsverband hebben een ondersteuningsplan waarin is omschreven welke ondersteuning de school kan/moet bieden en welke extra ondersteuning wordt georganiseerd. Daarvoor zijn middelen beschikbaar van de schoolbesturen/het Samenwerkingsverband.

Basis of specialistische jeugdhulp kan worden ingezet indien een jeugdige vanwege psychische of gedragsproblemen een belemmering ondervindt (bij het volgen van onderwijs, danwel vanwege deze problematiek langdurig thuis zit). Voor alle leerlingen waar extra zorg voor moet worden ingezet, wordt door het onderwijs, in afstemming en overleg met ouders, een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opgesteld. Dit dient leidend te zijn bij de inzet van jeugdhulp. Het perspectief maakt immers helder welke ondersteuning er nodig is, wat de school met inzet van de extra onderwijsmiddelen (als SwV-budget) oppakt en welke extra aanvullende ondersteuning vanuit jeugdhulp nodig is. Om duidelijk te maken welke verantwoordelijkheden onder Passend Onderwijs voor het onderwijs komen heeft het kabinet in de memorie van toelichting een aantal voorbeelden genoemd.

Persoonlijke verzorging

Het kan echter zo zijn dat de gemeente op grond van de Jeugdwet wel verantwoordelijk is voor de bekostiging van begeleiding en persoonlijke verzorging op school. Het betreft dan jeugdhulp in

verband met opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen.⁶⁴ Denk bijvoorbeeld aan een jeugdige van tien jaar die zich nog niet zelfstandig kan aan en uitkleden of een zes jarige die nog niet zelfstandig naar de wc kan. Dit onderscheid is niet altijd even duidelijk. In ieder geval mag het doel niet zijn het volgen van onderwijs. Uiteraard dient altijd het stappenplan van de Centrale Raad te worden doorlopen en als onderdeel daarvan ook worden beoordeeld of er binnen het eigen probleemoplossend vermogen (eigen kracht) oplossingen zijn waardoor geen voorziening hoeft te worden ingezet.

Proces

Gemeenten en onderwijs hebben daarom afgesproken dat problemen, die ouders en kinderen ervaren en die op school én thuis van invloed zijn, worden besproken tussen ouders, school en het gemeentelijke basisteam. Dit moet de jeugdige en zijn wettelijk vertegenwoordigers helpen om vanuit de school en de gemeente gezamenlijk passende en afgestemde ondersteuning te ontvangen. Een gemeentelijk basisteam kan zijn een Centrum voor Jeugd en Gezin, een sociaal team of aanverwant bijvoorbeeld WIJ(k)-teams.

Provincie breed hebben gemeenten en onderwijs afspraken gemaakt over de ondersteuningsroute gemeenten en onderwijs.

In de jeugdhulpregio Groningen functioneren drie Samenwerkingsverbanden:

- Samenwerkingsverband PO Groningen (hele jeugdhulpregio en gemeente Noordenveld);
- Samenwerkingsverband VO Stad (Gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer);
- Samenwerkingsverband VO Ommelanden.

Daarin in is op hoofdlijnen het volgende afgesproken:

1. Alle gemeenten en scholen benoemen contactpersonen die samen werken om de hulp-/ondersteuningsvraag van een jeugdige/het gezin te beantwoorden.
2. en onderwijs bekijken of de hulpvraag van de jeugdige/het gezin alleen gemeenten of alleen onderwijs betreft. In dat geval pakt of de gemeenten of het onderwijs de vraag zelf op;
3. Als er een gezamenlijke hulpvraag ligt maken de contactpersoon van het basisteam van de gemeente, de contactpersoon van de school en de wettelijk vertegenwoordiger van de jeugdige samen één integraal plan;
4. Het integraal plan is gericht op het toekomstperspectief van de jeugdige en dient te worden voorzien van meetbare doelen voor de jeugdhulp en onderwijsondersteuning;
5. Vanuit ondersteuning heeft de casusregisseur van het basisteam van de gemeente de regie op het totale plan. Het onderwijs is verantwoordelijk voor de onderwijsondersteuning in het plan.

Als de inzet op een casus volgens één of meer van de betrokkenen tot onvoldoende voortgang of resultaat leidt, dan bespreekt men dit altijd eerst met de ouders en jeugdige en met de casusregisseur. Daarop kunnen passende vervolgafspraken worden gemaakt, bijvoorbeeld door het bieden van aanvullende flexibele of wellicht intensievere ondersteuning. In overleg met de casusregisseur kan de regionaal georganiseerde expertteam daarbij adviseren.

Als ook daarna nog onvoldoende vooruitgang wordt geboekt: in die situaties waarbij de ingezette ondersteuning niet leidt tot het beoogde resultaat en de zorgen niet zijn weggenomen kan er contact opgenomen te worden met het expertteam. Het expertteam bestaat uit diverse deskundigen vanuit zowel de verschillende kennisgebieden als zorgdomeinen (zoals GGZ, jeugdzorg en zorg voor mensen

⁶⁴ ECLI:NL:RBDHA:2018:8310, r.o. 8.4

met een verstandelijke beperking).⁶⁵ Zie de website <https://www.passendonderwijsgroningen.nl/> voor meer concrete informatie en afspraken tussen de gemeenten en het onderwijs. In de navolgende beschouwing zal het voornoemde eerst schematisch worden weergegeven en vervolgens wordt per problematiek worden aangegeven waar het wettelijke onderscheid ligt.⁶⁶

1. ADHD

De gemeente is op basis van de Jeugdwet verantwoordelijk voor alle jeugdhulp door een professional (kinderpsychiater, orthopedagoog, jeugdhulpverlener, etc.) voor jeugdigen met ADHD.

Onderwijsondersteuning aan deze kinderen valt echter onder Passend Onderwijs als de begeleiding of ondersteuning primair gericht is op goed kunnen volgen van onderwijs.

FAQ

De school zegt: “We hebben een diagnose nodig en de leerling heeft (mogelijk) medicijnen nodig.”
Alleen na diagnose door een expert kan behandeling starten en die behandeling is niet altijd met medicijnen. De school mag niet bij voorbaat suggereren dat medicijnen nodig zijn. Er zijn namelijk ook kinderen die bijvoorbeeld al zeer gebaat kunnen zijn met gedragstherapie. Het is aan de ouder en expert om daarover te beslissen. Niet aan school of gemeente.⁶⁷

Heeft de school of het samenwerkingsverband budget om zelf een ADHD-onderzoek te laten doen?

Onderwijsondersteuning aan kinderen met ADHD valt onder passend onderwijs. Dus het aanbieden van les op een manier dat een kind daarmee om kan gaan, is een taak van de school. Indien daar diagnostiek voor nodig is valt dat binnen het onderwijs. Wanneer zich in de thuissituatie ook problemen voor doen valt dat, evenals behandeling, onder de Jeugdwet.

De school geeft aan dat zij geen budget heeft en dat het samenwerkingsverband evenmin budget heeft.

Is dat zo?

Dat is maar net hoe ze het zelf inzetten. Maar ze zijn wel degelijk aan het zetten voor de onderwijsondersteuning. Het is te gemakkelijk om te zeggen dat het kind medicijnen moet, dan is het opeens opgelost. Terwijl betere onderwijsondersteuning misschien ook een middel is dat zou kunnen werken. Dat ligt helemaal aan het kind. Uitgangspunt is zorg en hulp op maat, ook voor het onderwijs.

Wie zou de rekening moeten betalen?

Onderwijsondersteuning aan kinderen met ADHD valt onder passend onderwijs. Dus aanbieden van les op een manier dat een kind daarmee om kan gaan is een taak van de school. De diagnose en behandeling valt onder de jeugdwet.

⁶⁵ <https://www.rigg.nl/Inrichting+van+de+toegang/Expertpool/default.aspx>

⁶⁶ <https://www.rigg.nl/Inrichting+van+de+toegang/Samenwerking+Passend+Onderwijs/passend+onderwijs+-+jeugdhulp/default.aspx>

⁶⁷ Factsheet Website OnderwijsJeugd.nl (opgezet door de onderwijsbesturenorganisaties, VNG, ministeries en NJI)

2. Dyslexie

Voor hulp en ondersteuning bij dyslexie kunnen zowel scholen als gemeenten verantwoordelijk zijn. Ook hier geldt weer dat ondersteuning voor het bereiken van onderwijsdoelen voor het onderwijs komt en ondersteuning die daar niet aan bijdraagt is aan te merken als jeugdhulp.

Begeleiding en hulpmiddelen

Het onderwijs is verantwoordelijk voor signalen en begeleiding van jeugdigen met dyslexie. De ondersteuning van leerlingen met dyslexie maakt deel uit van de basisondersteuning die elke school moet bieden. Dit valt onder de zorgplicht van scholen. Fysieke hulpmiddelen bij dyslexie horen ook daarbij. De gemeente hoeft hiervoor geen voorziening te treffen.

Diagnose en behandeling

De gemeente is verantwoordelijk voor diagnose en behandeling van ernstige enkelvoudige dyslexie (EED). Dit valt onder de jeugdhulpplicht welke stopt als een kind op het VO-onderwijs volgt.⁶⁸ Dan zijn ouders geboden de zorg zelf te betalen.

Zie voor details het Convenant Dyslexie Groninger gemeenten, onderwijs en jeugdhulpaanbieders – september 2017 -

<https://www.rigg.nl/Inrichting+van+de+toegang/Samenwerking+Passend+Onderwijs/Toegang+specialistische+dyslexiebehandeling/Convenant+Dyslexie/default.aspx>

Zie voor meer informatie over Dyslexieprotocollen in het onderwijs <https://www.dyslexiecentraal.nl/>

FAQ

Mijn kind heeft dyslexie en heeft aangepaste leer- en werkboeken nodig. Wie is verantwoordelijk voor de betaling daarvan?

De school betaalt de aangepaste leer- en werkboeken.⁶⁹

Wie is verantwoordelijk voor de kosten van een dyslexieonderzoek als een leerling op de middelbare school zit?

De gemeente is verantwoordelijk voor dyslexiezorg voor kinderen tussen 7 en 12 jaar (PO) of 13 jaar (SO) met EED. Echter, voor leerlingen in het VO financiert de gemeente de dyslexiezorg niet. Als een leerling in het VO door ouders bij een dyslexieaanbieder wordt aangemeld (voor onderzoek en/of behandeling), moeten ouders dat volledig zelf betalen. Een zorgverzekeraar vergoedt geen kosten voor dyslexieonderzoek of- behandeling. Ook niet in een aanvullende verzekering. De redenering hierachter is dat het PO in staat moet zijn om dyslexie in een eerder stadium te signaleren en kinderen die Enkelvoudige Ernstige Dyslexie (EED) hebben, worden dus eerder dan pas na hun 13^e al gesignaleerd en behandeld. Dit is ook zo voor 99% van de kinderen met ED (is de inschatting).

Deze vraag stellen ouders zichzelf vaker omdat zij denken een dyslexieverklaring nodig te hebben als hun kind meer tijd voor proefwerken wil krijgen. Een school kan echter zelf een dergelijke facilitering aan hun leerlingen bieden, ook zonder een dyslexieverklaring (meer tijd voor proefwerken). Een dergelijke officiële dyslexieverklaring voor extra tijd is alleen een vereiste (van de Onderwijsinspectie) tijdens het Landelijk Centrale Examen.⁷⁰

⁶⁸ ECLI:NL:CRVB:2018:3454

⁶⁹ Website OnderwijsJeugd.nl (opgezet door de onderwijsbesturenorganisaties, VNG, ministeries en NJI)

⁷⁰ Factsheet Website OnderwijsJeugd.nl (opgezet door de onderwijsbesturenorganisaties, VNG, ministeries en NJI)

3. Intelligentietest

Intelligentieonderzoek passend onderwijs of Jeugdwet

Een intelligentieonderzoek of intelligentietest kan nodig zijn voor onderwijs aan leerlingen. Bijvoorbeeld bij een onderzoek naar hoogbegaafdheid of verwijzing naar het Speciaal (basis)onderwijs. Als uit het onderzoek blijkt dat een leerling hoogbegaafd is, kan het onderwijs daarop afgestemd worden. In dat geval is het onderzoek primair gericht op het leerproces. Dit valt onder de zorgplicht van scholen. De gemeente hoeft hiervoor geen voorziening te treffen.

Intelligentieonderzoek in het kader van een Diagnostisch proces jeugdhulp

Een intelligentieonderzoek kan wél onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen als het onderzoek onderdeel is van een diagnostisch proces in het kader van het vaststellen van de jeugdhulp. Bijvoorbeeld als de gemeente onderzoek doet naar een hulpvraag, problematiek en ontwikkeling van een jeugdige, niet enkel gericht op het onderwijs. In dergelijke gevallen valt het onder de jeugdwet.

FAQ

Mag een school ouders van een leerling waar ze problemen mee ervaart doorsturen naar de huisarts om een intelligentietest aan te laten vragen voor de leerling?

De ouder mag zelf kiezen welke weg hij/zij neemt. Voorkeur heeft de route via de schoolcontactpersoon of consulent Mens & Gezin. Over de aansluiting tussen het onderwijs en de jeugdhulp in de gemeente vindt afstemming plaats met het samenwerkingsverband en in de ROGO. De route via de huisarts is ook hier onderwerp van gesprek. Zie voor de afspraken met onderwijs en Groninger gemeenten:

<https://www.rigg.nl/Inrichting+van+de+toegang/Samenwerking+Passend+Onderwijs/passend+onderwijs+-+jeugdhulp/default.aspx>

Zie voor de medische verwijzroute:

Heeft de school of het samenwerkingsverband budget om zelf een intelligentietest te laten doen?

In principe wel. Maar zij kunnen natuurlijk zelf besluiten hoe en waarvoor ze hun geld in willen zetten. Ook voor bijvoorbeeld lichte vormen van ondersteuning voor dyslexie hebben zij geld gekregen.

De school geeft aan dat zij geen budget heeft en dat het samenwerkingsverband evenmin budget heeft. Is dat zo?

De school is verantwoordelijk voor testen van intelligentie als dat het primaire is wat er “met het kind aan de hand” kan zijn. Het al dan niet beschikken over budget is geen reden om dit onderzoek niet te laten uitvoeren.

Wie zou de rekening moeten betalen?

Om dat te bepalen is de eerste vraag: waarom moet dit kind een test krijgen? Wil de school en/of ouder gewoon weten of dit kind hoogbegaafd is, zodat er eventueel een aangepast leerprogramma opgesteld kan worden. Of is dit onderdeel van een groter probleem.

- Gaat het puur om de vraag of dit kind hoogbegaafd, dan valt het onder Passend Onderwijs
- Als het onderdeel is van een jeugdhulpbehandeling en er is niet/lastig vast te stellen wat er dan aan de hand kan zijn, dan valt het onder de jeugdwet. Het gaat dan niet om een los verzoek, maar om een onderdeel van het stellen van een diagnose.⁷¹

⁷¹ Factsheet Website OnderwijsJeugd.nl (opgezet door de onderwijsbesturenorganisaties, VNG, ministeries en NJI)

Een ouder heeft zelf een intelligentietest af laten nemen en declareert de kosten nu bij de gemeente. Kan dat?

Nee. Voor een test is een beschikking nodig van de gemeente of de huisarts.

4. *Leerstoornissen van leerlingen*

Onder de verantwoordelijkheid van het onderwijs vallen behandelingen van stoornissen op gebied van:

- Lezen
- Rekenen
- Schriftelijke uitdrukkingsvaardigheden
- Leerstoornis NAO (niet anders omschreven)

5. *Hulp bij leerproblemen*

5.1 Huiswerkbegeleiding en Remedial Teaching

Leerlingen kunnen op school diverse vormen van begeleiding krijgen voor het volgen van onderwijs. Vaak biedt de school die, maar soms ook niet. Scholen zijn verantwoordelijk voor extra ondersteuning voor kinderen met leer-gerelateerde ondersteuningsbehoefte moeilijkheden op school. Zo kan een leerling begeleiding nodig hebben bij het structureren, plannen en zelfstandig maken van huiswerk.

Begeleiding bij planning (dus geen huiswerkbegeleiding) is een vorm van jeugdhulp die de gemeente kan inzetten op grond van de Jeugdwet als er sprake is van een opvoedingsproblemen of opgroei-problemen, psychische problemen en stoornissen voor zover de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen ontoereikend zijn. Inzet kan alleen gekoppeld aan concrete doelen en tijdsperiode, gericht op betere zelfredzaamheid en participatie van de jeugdige.

Het verschil laat zich als volgt duiden:

Het leerprobleem is voorliggend: onderwijswet

In het algemeen geldt dat scholen moeten zorgen voor begeleiding bij leerproblemen van de leerling. Als een leerling gedrag heeft dat het leren bemoeilijkt, dan regelt de school dus de nodige ondersteuning. Huiswerkbegeleiding is een voorbeeld hiervan. Dit betekent dat de gemeente niet hoeft te zorgen voor huiswerkbegeleiding, dat doet de school. De reden hiervoor is dat huiswerkbegeleiding en Remedial Teaching (RT) geen “jeugdhulp” is. De term jeugdhulp in de Jeugdwet omvat de ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen (en hun ouders) bij alle denkbare opgroei-, opvoedings- en psychische problemen en stoornissen⁷². Huiswerkbegeleiding en RT vallen daar niet onder. Daar is leren dus het voorliggende ‘probleem’.

Het leerprobleem is niet voorliggend: jeugdwet

Door moeilijkheden bij het maken van het huiswerk kan wel duidelijk worden dat een jeugdige hulp nodig heeft die niet alleen gericht is op het maken van huiswerk, maar ook gericht op zelfstandigheid, zelfredzaamheid, maatschappelijke participatie of hulp bij het structureren op meerdere levensgebieden. Deze begeleiding moet uitgevoerd worden door een jeugdhulpverlener, orthopedagoog of een andere jeugdprofessional. Dan is het leerprobleem niet voorliggend, maar een gevolg van een andere hulpvraag.

⁷² Bekendmaking Tweede Kamer 2012-2013, 33 864, nr. 3, p. 18

Over het algemeen is dit geen hulp die een huiswerkinstituut kan aanbieden. Een huiswerkinstituut voldoet over het algemeen niet aan de voorwaarden van verantwoorde werktoedeling. (bijv. geen registratie in het Kwaliteitsregister Jeugd of werken met een erkende interventie van het NJI)

Zie ook 6 ‘Ondersteuning van de leerling’

5.2 Dyscalculie

“Dyscalculie maakt deel uit van de basisondersteuning die elke school moet bieden. Hulp en ondersteuning bij dyscalculie is primair gericht op het leerproces. Dit valt onder de zorgplicht van scholen. De gemeente hoeft hiervoor geen voorziening te treffen. Ook als het gaat om de diagnose van dyscalculie is de gemeente niet verantwoordelijk. Binnen passend onderwijs zijn voldoende mogelijkheden om de leerlingen met dyscalculie de ondersteuning te bieden die zijn nodig hebben.

Zie ook het antwoord van de staatsecretaris Dekker op Kamervragen van 25 april 2016:

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2016Z05251&did=2016D17030>

”⁷³

5.3 Motorische remedial teaching (MRT)

“Voor problemen of achterstanden in de bewegingsontwikkeling van een kind kan inzet van motorische remedial teaching (MRT) nodig zijn. Als de MRT nodig is in het kader van bewegingsonderwijs (dat is in de praktijk bijna altijd zo), valt dit onder de zorgplicht van scholen.”⁷⁴ De gemeente hoeft hiervoor geen voorziening te treffen”⁷⁵.

Motorische problemen, zeker bij kleuters, zijn niet alleen zichtbaar bij gym, maar ook bij heel veel andere kleuteractiviteiten. Dat kan hun hele ontwikkeling dwars zitten in die leeftijd, dergelijke problemen dienen in breder verband te worden onderzocht, hierin kan de jeugdarts of de jeugdverpleegkundige een centrale rol spelen.

5.4 Begeleiding op school

“Een leerling kan door zijn gedrag moeilijkheden hebben in de omgang met andere leerlingen. Als gevolg hiervan kunnen leerproblemen ontstaan. De ondersteuning of begeleiding bij deze problemen valt onder de zorgplicht van scholen. Ook tijdelijke begeleiding door een orthopedagoog of een psycholoog kan onder de zorgplicht vallen.”^{76,77}

Het kan ook zijn dat de leerling begeleiding nodig heeft op grond van de Jeugdwet. Bijvoorbeeld als het kind in het algemeen problemen heeft in de omgang met anderen. Deze begeleiding valt onder de jeugdhulpplicht van gemeenten.

Samenwerking school-gemeente

“Of de begeleiding door de school of de gemeente geboden moet worden, zal afhangen van de individuele situatie van de jeugdige. Scholen en gemeenten kunnen hierover afspraken maken. De

⁷³ [https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/457842?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Ddyscalculie&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=Dyscalculie|dyscalculie&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/457842?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Ddyscalculie&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=Dyscalculie|dyscalculie&_gtm_search_result_page=1)

⁷⁴ Mvt Wet Passend onderwijs

⁷⁵ [https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/457832?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dmotorische%2Bremedial&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=motorische|remedial|Motorische|Remedial&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/457832?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dmotorische%2Bremedial&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=motorische|remedial|Motorische|Remedial&_gtm_search_result_page=1)

⁷⁶ [https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/457869?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dbegeleiding%2Bop%2Bschool&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=begeleiding|OP|school|ondersteuning|bij|op&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/457869?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dbegeleiding%2Bop%2Bschool&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=begeleiding|OP|school|ondersteuning|bij|op&_gtm_search_result_page=1)

⁷⁷ Bekendmaking Tweede Kamer 2011-2012, 33 106, nr. 3, p. 16

invulling van begeleiding onder de schooltijd is onderdeel van het overleg tussen de gemeenten en samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Het is mogelijk dat zowel school als gemeente deels verantwoordelijk zijn. In dat geval is het van belang dat de school en de gemeente overleggen over afstemming van de door hen geboden begeleiding”⁷⁸.

5.5 Taal- of spraakstoornissen

Onderwijs is verantwoordelijk afhankelijk van het probleem. Taalachterstanden vallen niet onder Passend Onderwijs, maar kinderen met ernstige spraak- en taalstoornissen kunnen voor begeleiding een beroep doen op cluster 2 ondersteuning. Bij sommige profielen kan er een beroep worden gedaan op Wet Langdurige Zorg. Er bestaan ook taal- en spraakstoornissen die een DSM-classificatie hebben, zoals ‘selectief mutisme’. De behandeling daarvan valt dan onder de Jeugdwet.

6. Ondersteuning van persoonlijke ontwikkeling van de leerling

Ondersteuning primair gericht op het leerproces, gericht op het behalen van onderwijsdoelen of om de leerling verder te helpen in zijn onderwijsontwikkeling wordt bekostigd vanuit het onderwijs. Alle samenwerkende reguliere scholen in een Samenwerkingsverband hebben een ondersteuningsplan waarin is omschreven welke ondersteuning de school kan/moet bieden en welke extra ondersteuning wordt georganiseerd. Daarvoor zijn middelen beschikbaar van de schoolbesturen/het Samenwerkingsverband.

Basis of specialistische jeugdhulp kan worden ingezet indien een jeugdige vanwege psychische of gedragsproblemen een belemmering ondervindt (bij het volgen van onderwijs, danwel vanwege deze problematiek langdurig thuis zit). Voor alle leerlingen waar extra zorg voor moet worden ingezet, wordt door het onderwijs, in afstemming en overleg met ouders, een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opgesteld. Dit dient leidend te zijn bij de inzet van jeugdhulp. Het perspectief maakt immers helder welke ondersteuning er nodig is, wat de school met inzet van de extra onderwijsmiddelen (als SwV-budget) oppakt en welke extra aanvullende ondersteuning vanuit jeugdhulp nodig is. Om duidelijk te maken welke verantwoordelijkheden onder Passend Onderwijs voor het onderwijs komen heeft het kabinet in de memorie van toelichting een aantal voorbeelden genoemd.

Extra ondersteuning

De extra ondersteuning die leerlingen in het onderwijs ontvangen, kan op veel verschillende manieren worden vormgegeven. Afhankelijk van de problematiek van de leerling en de mogelijkheden van de school zal de extra ondersteuning door de school worden ingezet. De ondersteuning zal er altijd op zijn gericht om de leerling verder te helpen in zijn onderwijs.

Voorbeelden van ondersteuning van een leerling zijn:

- *speltherapie die erop is gericht om spelonderwijs leerproblemen aan te pakken*
- *observatie, onderzoek of tijdelijke begeleiding door een orthopedagoog of een psycholoog*
- *het aanschaffen van een aangepast lesmateriaal (bijvoorbeeld pictogrammen of braille leerboeken),*
- *remedial teaching*
- *begeleiding bij dyslexie*
- *sociale vaardigheidstraining*
- *kindcoaching*

⁷⁸ [https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/457869?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dbegleiding%2Bop%2Bschool&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=begeleiding|OP|school|ondersteuning|bij|op&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/457869?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dbegleiding%2Bop%2Bschool&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=begeleiding|OP|school|ondersteuning|bij|op&_gtm_search_result_page=1)

Daarnaast gaat het om professionalisering van leerkrachten om te leren omgaan met verschillen tussen leerlingen. Ook kan de leerkracht worden ondersteund in het geven van aangepast onderwijs of bij het handelen in contact met de leerling door bijvoorbeeld video-interactie coaching.

7. Persoonlijke verzorging en/of verpleging op school

De middelen voor extra ondersteuning in het (speciaal) onderwijs zijn in principe bedoeld voor onderwijsondersteuning, niet voor zorg. Er is wel een zeer beperkte mogelijkheid voor het bieden van zorg vanuit de onderwijsondersteuning, die betrekking heeft op het uitreiken van bepaalde medicatie (zie verder het 'Model protocol medisch handelen op school

<https://www.poraad.nl/ledenondersteuning/toolboxen/passend-onderwijs/medisch-handelen-in-het-basisonderwijs> . Echter veelal is de ondersteuning gekoppeld aan onderwijsactiviteiten.

Voor een deel van de leerlingen die veel zorg nodig hebben, geldt dat zij meer zorg nodig hebben dan op basis van de onderwijsbekostiging kan worden geboden. Die kan via de gemeente, zorgverzekeraar of zorgkantoor worden vergoed (afhankelijk van de benodigde zorg) soms in de vorm van een persoonsgebonden budget van ouders.

Twee voorbeelden:

1. Op een deel van de mytylscholen zijn fysiotherapeuten aanwezig. Zij ondersteunen bijvoorbeeld de ontwikkeling van de fijne motoriek en het leren vasthouden van een pen en/of schrijven bij leerlingen met een lichamelijke beperking. Dat hoort binnen de onderwijsondersteuning. Een deel van de kinderen heeft echter meer therapie nodig om de fijne motoriek te stimuleren (en breder fysiotherapie) dan van de school verwacht mag worden bij het aanleren van schoolse vaardigheden.
2. Sommige leerlingen met het syndroom van Down hebben hulp nodig bij het aan- en uitkleden bij een gymles en bij het naar de wc gaan (of zijn niet zindelijk). Een keer kan de school hierbij helpen (vooral waar het gaat om het aanleren van dit gedrag bij jonge kinderen). Als het gaat om structurele ondersteuning, voor de kinderen die meer hulp nodig hebben bij de algemene dagelijkse levensverrichting, dan kan niet van de school worden verwacht dat zij dat kunnen bieden en zal de gemeente dit uit de jeugdwet dienen te vergoeden.⁷⁹

Begeleiding op school

Begeleiding en begeleidende verzorging vallen onder de Jeugdwet. Zie

<https://www.informatielangdurigezorg.nl/jeugd/begeleiding> voor info over wat daar onder valt.

Verpleging op school

Verpleging op school is een verantwoordelijkheid van de zorgverzekeraars op grond van de Zorgverzekeringswet (Zvw). Ook het voorheen genoemde "intensieve kindzorg (IKZ)" tegenwoordig: begeleiding, verzorging en verpleging genoemd, wordt geboden vanuit Zvw. In dat geval vallen de persoonlijke verzorging en begeleiding daar ook onder. Zie

<https://www.informatielangdurigezorg.nl/jeugd/verpleging-verzorging> voor meer informatie.

WLZ

Heeft het kind een indicatie voor de Wet langdurige zorg (Wlz)? Dan wordt zorg op school vanuit de Wlz vergoed. Dat kan gaan om begeleiding, verzorging en verpleging.

Als er een indicatie Wlz afgegeven wordt, biedt het zorgprofiel ruimte om alle benodigde zorg te organiseren en te bekostigen (inclusief eventuele zorg in schooluren).

⁷⁹ Voorbeelden overgenomen van www.passendonderwijs.nl, website in opdracht van Ministerie van Onderwijs

FAQ

Klopt het dat (ouders van) leerlingen met een indicatie uit de Wet langdurige zorg alleen zorg op school kunnen inzetten uit een indicatie voor 'meerzorg' Wlz?

Nee. Het is niet zo dat een Wlz-indicatie alleen de zorg in de thuissituatie omvat en er voor zorg in schooluren een beroep gedaan moet worden op de Regeling Meerzorg. Als er een indicatie Wlz afgegeven wordt, biedt het zorgprofiel ruimte om alle benodigde zorg te organiseren en te bekostigen (inclusief eventuele zorg in schooluren).

8. Schoolmaatschappelijk werk

Gemeenten ontvangen van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) middelen voor de inzet van (school)maatschappelijk werk. Daarnaast krijgt het onderwijs van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) middelen voor extra begeleiding in scholen met veel risicoleerlingen. Het budget komt bovenop het schoolmaatschappelijk werk dat gemeenten vaak al inzetten niet ter vervanging ervan.

De manier waarop het onderwijs de extra begeleidingsmiddelen ontvangt, verschilt in het primair onderwijs (po) en voortgezet onderwijs (vo). In het po worden de middelen voor schoolmaatschappelijk werk aan het samenwerkingsverband uitgekeerd naar rato van het aantal gewichtenleerlingen. Voor het voortgezet onderwijs gaan de middelen rechtstreeks naar de scholen.

80

9. Buitenschoolse opvang

Reguliere naschoolse opvang is geen vorm van jeugdhulp. Opvang die uitsluitend moet worden ingezet omdat werkende ouders gedurende de week niet beschikbaar zijn, valt niet onder de Jeugdwet. Maar het kan zijn dat het kind tijdens deze opvang extra begeleiding nodig heeft vanwege de verstandelijke beperking. In dat geval kan de begeleiding wel onder de Jeugdwet vallen. De gemeente zal moeten beoordelen of inzet van de begeleiding in de individuele situatie noodzakelijk is. Als de begeleiding noodzakelijk is in verband met opgroei-, opvoedings- en psychische problemen en stoornissen, kan de gemeente daarvoor een jeugdhulpvoorziening toekennen (artikel 2. Lid 1 Jeugdwet).

Ondanks toepassing andere wet toch jeugdhulp

Op grond van art. 1.2 lid 1 sub B jeugdwet treft het college geen voorziening indien naar het oordeel van het college met betrekking tot de problematiek een aanspraak bestaat op een voorziening op grond van een andere wettelijke bepaling zoals de wet passend onderwijs. Ook hier geldt echter de uitzondering van artikel 1.2 lid 3 Jw:

Die gevallen waarin het jeugdhulp betreft als bedoeld in artikel 2.4 lid 2 sub b Jw . Het gaat dan om jeugdhulp die:

- a. de gecertificeerde instelling nodig acht bij de uitvoering van een kindbeschermingsmaatregel of
- b. de jeugdhulp die noodzakelijk is voor de tenuitvoerlegging van een machtiging tot uithuisplaatsing als bedoeld in art 1:265b BW
- c. de jeugdhulp die de rechter, het openbaar ministerie, de selectiefunctionaris, de inrichtingsarts of de directeur van de justitiële jeugdinrichting nodig achten bij de uitvoering van een strafrechtelijke beslissing

⁸⁰ www.passendonderwijs.nl (website in opdracht van Ministerie van Onderwijs)

d. die de gecertificeerde instelling nodig acht bij de uitvoering van jeugdreclassering
In deze gevallen moet het college de jeugdhulp vergoeden. Ook als het feitelijk geen jeugdhulp is. Er is zelfs jurisprudentie waarin de jeugdige beschikte over een WLZ-indicatie en de GI jeugdhulp afgaf. De gemeente diende dit ondanks de WLZ-indicatie te financieren.⁸¹

⁸¹ ECLI:NL:RBNNE:2017:4989. ECLI:NL:PHR:2018:923.

Afbakening met Participatiewet

De afbakening tussen de Jeugdwet en de Participatiewet is een andere dan de hiervoor genoemde afbakeningen. Daar waar andere wetten (wettelijk) voorliggend kunnen zijn ten opzichte van de Jeugdwet, geldt bij de Participatie eerder het tegenovergestelde en is de Jeugdwet dus voorliggend op de Participatiewet, art 15 Participatiewet.

“Artikel 1.2 Jeugdwet regelt de reikwijdte van de Jeugdwet. In dit artikel wordt alleen de verhouding Jeugdwet tegenover een aantal andere zorgwetten toegelicht. Artikel 1.2 Jeugdwet verwijst niet naar de Participatiewet. De Participatiewet is een vangnetregeling. Artikel 15 Participatiewet bepaalt dat er geen recht op (bijzondere) bijstand bestaat, als een beroep op een andere passende en toereikende voorliggende voorziening kan worden gedaan. Een voorliggende voorziening is elke voorziening buiten de Participatiewet waarop een belanghebbende of het gezin aanspraak kan maken. De voorliggende voorziening moet dan wel specifieke uitgaven bekostigen”⁸².

⁸² [https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-overige-paginas/453664?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Ffilter%3D%26q%3DAfbakening%2Bparticipatiewet%2B%26disabled_synonyms%3D&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=afbakening%20Participatiewet|Participatiewet&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-overige-paginas/453664?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Ffilter%3D%26q%3DAfbakening%2Bparticipatiewet%2B%26disabled_synonyms%3D&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=afbakening%20Participatiewet|Participatiewet&_gtm_search_result_page=1)

Overzichtschema's afbakening (6)⁸³

Actuele kennis. Helder inzicht.

Afbakening Jeugdwet met andere wetten

versie februari 2020

	Jeugdwet	Zorgverzekeringswet	Wet langdurige zorg	Onderwijswet	Wmo	Overig
ADHD						
diagnose en behandeling door jeugdpsychiater of kinderarts	X					
onderwijsondersteuning				X		
Autisme						
diagnose en behandeling door jeugdpsychiater of kinderarts	X					
therapeutische hulphond	X					
Depressie						
diagnose en behandeling door jeugdpsychiater of kinderarts	X					
Dyscalculie; zie Problemen tijdens onderwijs						
Dyslexie						
diagnose en behandeling EED (Ernstige Enkelvoudige Dyslexie)	X					
begeleiding bij EED				X		
begeleiding bij lichte dyslexie, géén EED				X		
onderzoek naar dyslexie, niet zijnde EED				X		
fysieke hulpmiddelen				X		
daisyspeler voor uitbehandelde dyslexie		X				
Eetstoornis						
diagnose en behandeling door jeugdpsychiater of kinderarts	X					
behandeling somatische gevolgen		X				
Eet- en voedingsstoornis bij zuigelingen en in vroege kindertijd						
somatische oorzaak: diagnose en behandeling door kinderarts		X				
géén somatische oorzaak: diagnose en behandeling door jeugdpsychiater of jeugdpsycholoog	X					
gedragmatige oorzaak: diagnose en behandeling door kinderarts		X				

⁸³ De volgende 8 afbeeldingen zijn overgenomen uit Grip op Jeugd: <https://www.gripopjeugd.nl/upload-documenten/download/20097>

	Jeugdwet	Zorgverzekeringswet	Wet langdurige zorg	Onderwijswetten	Wmo	Overig
Functionele klachten/SOLK (Somatisch Onvoldoende verklaarde Lichamelijke Klachten)						
diagnose en behandeling door kinderarts		X				
diagnose en behandeling als klachten duiden op psychische stoornis	X					
Gebrek aan zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie vanwege lichamelijke of geestelijke beperkingen						
begeleiding en persoonlijke verzorging bij ADL (algemene dagelijkse levensverrichtingen)	X					
respijtzorg (informele hulp thuis, dagopvang, logeeropvang) om ouder die gebruikelijke zorg levert te ontlasten	X		X (logeeropvang thuiswonend kind met Wlz-indicatie)			
hulpmiddelen		X (als in zorgverzekering)	X (als kind in Wlz-instelling met/zonder behandeling)		X	
mobiliteitshulpmiddelen		X (als in zorgverzekering)	X (als kind in Wlz-instelling met behandeling)		X	
doventolk					X	
woningaanpassing			X (als kind in Wlz-instelling)		X	

	Jeugdwet	Zorgverzekeringswet	Wet langdurige zorg	Onderwijswetten	Wmo	Overig
Gehoorbeperving						
diagnostisch gehooronderzoek		X				
advies en voorlichting over aanschaf/gebruik gehoorapparatuur		X				
cursus gebarentaal		X				
communicatietraining (aanleren van vaardigheden)		X				
doventolk						X
hulp bij psychische klachten als gevolg van gehoorbeperving		X				
Geneeskundige problemen (niet psychisch)						
verpleging (inclusief wijkverpleging)		X				
persoonlijke verzorging		X				
Intelligentietest ten behoeve van onderwijs						
onderzoek als onderdeel van diagnostisch proces in het kader van jeugdhulp	X					
onderzoek voor ander doel dan diagnostiek				X		
Leerstoornis						
behandeling van stoornis op gebied van: - lezen - rekenen - schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid - leerstoornis NAO (niet anderszins omschreven)				X		
Lichamelijke problemen						
begeleiding	X					
persoonlijke verzorging bij ADL (algemene dagelijkse levensverrichtingen)	X					
Persoonlijke verzorging nodig ivm een 'behoefte aan geneeskundige zorg of een hoog risico daarop'		X				
verpleging		X				
persoonlijke verzorging bij verpleging		X				

	Jeugdwet	Zorgverzekeringswet	Wet langdurige zorg	Onderwijswetten	Wmo	Overig
zwemtherapie	X	X (als in aanvullende zorgverzekering, dan voorrang op Jeugdwet)				
Palliatief terminale zorg (PTZ)						
zorg en ondersteuning bij PTZ, inclusief kortdurend verblijf voor kind en vervoer		X				
extramurale PTZ, als al Wlz-indicatie vóór PTZ-fase			X			
Problemen tijdens onderwijs (leerproblemen)						
huiswerkbegeleiding				X		
remedial teaching of motorische remedial teaching (MRT)				X		
begeleiding op school	X (gericht op zelfstandi gheid, zelfredzaa mheid, maatscha ppelijke participati e)			X (gericht op volgen onderwijs)		
dyscalculie				X		
behandeling stoornis op gebied van leren				X (zie Leerstoornis)		
Psychische problemen						
behandeling door huisarts of POH-GGZ		X				
hulp via gemeente	X					
behandeling problemen als integraal onderdeel behandeling somatische aandoening medische psychologische zorg en consultatieve psychiatrie		X				

	Jeugdwet	Zorgverzekeringswet	Wet langdurige zorg	Onderwijswet	Wmo	Overig
Psychofarmaca (medicijnen)						
intramuraal (verstrekking <i>binnen</i> instelling)	X					
extramuraal (verstrekking <i>niet</i> door instelling), organiseren: contracteren apotheek, ontwikkelen preferentiebeleid, vergoedingslimiet		X				
extramuraal (verstrekking <i>niet</i> door instelling), consult: voorschrijven, effecten gebruik, stoppen	X					
Psychosociale problemen						
hulp door huisarts of POH-GGZ		X				
hulp via gemeente	X					
speltherapie <i>ook voor behandeling trauma en voor kinderen met licht verstandelijke beperking</i>	X	X (als in aanvullende zorgverzekering, dan voorrang op Jeugdwet)				
vaktherapie (beeldende therapie, danstherapie, dramatherapie, muziektherapie en psychomotore therapie) <i>ook voor behandeling psychische stoornis</i>	X	X (als in aanvullende zorgverzekering, dan voorrang op Jeugdwet)				
Slaapstoornis						
behandeling door huisarts of multidisciplinair (inclusief kinderarts)		X				
behandeling van slaapstoornis als gevolg van psychische stoornis	X					
Taalontwikkelingsstoornis						
behandeling van ernstige taal- en spraakmoeilijkheden		X				
begeleiding bij ernstige taal- en spraakmoeilijkheden in onderwijs				X		

	Jeugdwet	Zorgverzekeringswet	Wet langdurige zorg	Onderwijswet	Wmo	Overig
Verblijf: specifieke verblijfsvormen voor jeugd met beperking						
kinderdagcentrum (KDC)	X		X (als permanent toezicht en 24-uurszorg nodig)			
kinderhospice		X				
respijtzorg (kortdurend verblijf: dagopvang, logeeropvang) <i>om ouder die gebruikelijke zorg levert te ontlasten</i>	X		X (logeeropvang thuiswonend kind met Wlz-indicatie)			
opvang kind met ouder vanwege huiselijk geweld of huisuitzetting					X	
medisch kinderdagverblijf (MKD)	X	X (als nadruk op medische zorg)	X (als nadruk op zorg verstandelijke beperking)			
orthopedagogisch centrum	X					
ziekenhuis		X				
Vervoer vanwege problemen jeugdige						
vervoer van en naar jeugdhulplocatie (inclusief zorgboerderijen)	X					
vervoer naar andere locaties (dan jeugdhulplocaties) vanwege beperkingen in zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie					X	
vervoer van en naar Wlz-instelling			X			
ziekenvervoer		X				
leerlingenvervoer (via gemeente)				X		
Visuele beperking						
diagnose door metingen met een hulpmiddel (bril)		X				
zorg afgestemd op individuele situatie		X				

Afbakening Jeugdwet met andere wetten

versie februari 2020

	Jeugdwet	Zorgverzekeringswet	Wet langdurige zorg	Onderwijswetten	Wmo	Overig
Zorg voor lichamelijke beperking in combinatie met psychische stoornis						
begeleiding en behandeling	X					
persoonlijke verzorging bij ADL (algemene dagelijkse levensverrichtingen)	X					
persoonlijke verzorging nodig ivm een 'behoefte aan geneeskundige zorg of een hoog risico daarop'		X				
verpleging		X				
persoonlijke verzorging bij verpleging		X				
hulpmiddelen		X (als in zorgverzekering)	X (als kind in Wlz-instelling)		X	
behandeling waarbij blijvend permanent toezicht en 24-uurszorg nabij nodig is	X (voor psychische stoornis)		X (voor lichamelijke beperking)			
Zorg voor verstandelijke beperking in combinatie met psychische stoornis						
begeleiding en behandeling	X					
persoonlijke verzorging bij ADL (algemene dagelijkse levensverrichtingen)	X					
persoonlijke verzorging nodig ivm een 'behoefte aan geneeskundige zorg of een hoog risico daarop'		X				
medicijnen		X				
behandeling waarbij blijvend permanent toezicht en 24-uurszorg nabij nodig is	X (voor psychische stoornis)		X (voor verstandelijke beperking)			
behandeling psychische stoornis als integraal onderdeel van behandeling vanwege verstandelijke beperking, waarbij blijvend permanent toezicht en 24-uurszorg nabij nodig is			X			

	Jeugdwet	Zorgverzekeringswet	Wet langdurige zorg	Onderwijswetten	Wmo	Overig
Zorg voor meest kwetsbare jeugd						
intensieve zorg met blijvend permanent toezicht en 24-uurszorg nabij nodig vanwege: somatische of psychogeriatrische aandoening of beperking, verstandelijke beperking, lichamelijke beperking, zintuiglijke beperking of meervoudige beperkingen		X (als nadruk op medisch-specialistische zorg, zoals in ziekenhuis)	X			
intensieve zorg met blijvend permanent toezicht en 24-uurszorg nabij nodig vanwege: psychische stoornis of psychiatrische aandoening	X					

Expertiseteam reikwijdte jeugdhulpplicht

Bron: VNG, 12 september 2019

De VNG heeft een expertiseteam ingesteld om met een advies te komen over de reikwijdte van de jeugdhulpplicht. Het team wordt geleid door José Manshanden, directeur GGD Amsterdam. Maaïke Zunderdorp vervult de rol van secretaris.

Het Expertiseteam is divers samengesteld en bestaat uit gemeentebestuurders, wetenschappers, jeugdhulpaanbieders en vertegenwoordigers van cliënten en professionals. Zij participeren op persoonlijke titel. Het expertiseteam is in september 2019 opgestart. Het advies is begin 2020 gereed.

Nader denkwerk nodig

De Jeugdwet heeft een open karakter. De kracht van de wet is dat de gemeente met de verantwoordelijkheden voor het opvoedkundig klimaat (art. 2.1 Jeugdwet) een brede jeugdhulpplicht heeft, waardoor kinderen en ouders niet van de ene naar de andere toegangspoort worden gestuurd om hulp te krijgen. De groei van het aantal jeugdhulptrajecten en de financiële gevolgen daarvan voor gemeenten vragen echter om het verder doordenken van de consequenties van dit open karakter.

Het Expertiseteam zal zich buigen over vragen rondom beleid en sturing vanuit gemeenten, de afbakening met aanpalende wetgeving (zoals passend onderwijs, Wlz, Zvw) en de ontwikkeling van het voorzieningenaanbod en preventie. Het Expertiseteam doet zelf geen onderzoek, maar analyseert bestaande onderzoeken, expertise en praktijkervaringen om tot kansrijke oplossingsrichtingen te komen. Hiervoor doet het team een beroep op andere experts, ervaringsdeskundigen, professionals en dwarsdenkers.

Achtergrond

Naar aanleiding van het onderzoek jeugd, dat in 2018 en 2019 in opdracht van het Rijk en VNG is uitgevoerd, heeft het kabinet besloten om voor drie jaar extra middelen ter beschikking te stellen. Zie hiervoor ook de [kabinetsbrief](#). Het aantal kinderen dat jeugdhulp krijgt, is in de eerste drie jaar na de decentralisatie toegenomen, zo is gebleken. Daarnaast is in het onderzoek ook geconstateerd dat het in de Jeugdwet lastig is om te bepalen wie wel en niet voor jeugdhulp in aanmerking komt.

Inmiddels heeft het Expertiseteam reikwijdte jeugdhulpplicht in maart 2020 een eindrapport uitgebracht met de titel 'De Kracht van wijd reiken, Advies om de transformatie van de jeugdhulp te laten slagen, eindrapport en advies van het VNG Expertiseteam Reikwijdte Jeugdhulpplicht.

Conclusie

De conclusie van het Expertiseteam is dat de oplossing niet gezocht moet worden in nieuwe wetswijzigingen. Het is ook niet zinvol om de jeugdhulpplicht of de toegang tot jeugdhulp wettelijk te begrenzen. Deze oplossingen doen geen recht aan de analyse van de oorzaken van het toenemend jeugdhulpgebruik en de dilemma's die zich in het transformatieproces voordoen. Juist de openheid van de wet biedt mogelijkheden en zou een voorbeeld moeten zijn voor andere wetten.

Het Expertiseteam is ervan overtuigd dat de sleutel ligt in de transformatie. Het beste antwoord op vragen over de reikwijdte van de jeugdhulpplicht vind je door naar het hele stelsel te kijken, door écht te transformeren en daardoor schaarse middelen zo slim mogelijk in te zetten.

In het rapport beschrijft het Expertiseteam een vijftal bouwstenen voor een ontwikkelagenda om tot een goed werkend jeugdstelsel te komen. Verder benadrukt het Expertiseteam dat bouwen aan de transformatie geen 'quick fix' is. Werken aan de transformatie vraagt tijd, financiële middelen en politieke ruimte.

Juridische afbakening

Specifiek over de juridische afbakening van de jeugdhulp schrijft het Expertiseteam het volgende: De Jeugdwet heeft een breed en open karakter, zeker in vergelijking met wetten buiten het gemeentelijk domein. Het gebrek aan kaders geeft vrijheid, maar zorgt ook voor discussie over grensgebieden. Omdat aanpalende wetten steviger zijn afgebakend dan de open Jeugdwet, komen kinderen met een hulpvraag op het grensgebied van jeugdhulp en bijvoorbeeld onderwijs of de Wet langdurige zorg relatief vaak terecht in de Jeugdwet. Dit leidt ertoe dat de Jeugdwet vaak functioneert als het 'putje' van het sociaal domein. Een paar voorbeelden: Gezinnen die wegens huurschulden een vonnis uithuiszetting ontvangen, waardoor de kinderen in crisisleegzorg terecht komen, betaald vanuit de Jeugdwet. Kinderen die geen passend onderwijs ontvangen en thuiszitten, krijgen vaak wel begeleiding vanuit de jeugdwet. Waar indicatiestellers van het zorgkantoor twijfelen over het langdurige karakter van een diagnose, wordt er een beroep gedaan op de Jeugdwet. Waar verschillende aanbieders, financiers en gemeenten elkaar tegenspreken is verlenging van de jeugdhulp soms de oplossing. Veel gemeenten vinden dan ook dat er in toenemende mate een (onterecht) beroep wordt gedaan op de gemeente. Ze roepen om nadere afbakening van de Jeugdwet, mede ingegeven door de financiële druk. Benadering Expertiseteam

In deze context moet de opdracht aan het Expertiseteam gezien worden. De opdracht gaat expliciet over het onderzoeken van de reikwijdte van de jeugdhulpplicht. Vanuit een juridische interpretatie gaat het dan over de vraag in welke mate de jeugdhulpplicht al dan niet te ver reikt. Volgens het Expertiseteam is het verder inperken van de jeugdwet echter een heilloze weg. De openheid van de Jeugdwet is een groot goed: de openheid geeft vrijheid om – over de grenzen van wetten heen – te doen wat nodig is. Het categorisch verbieden van bepaalde vormen van jeugdhulp maakt maatwerk onmogelijk en gaat voorbij aan de beleidsvrijheid van gemeenten. Niet het open karakter van de jeugdwet is het voornaamste probleem, maar eerder de combinatie met het gesloten karakter van de aanpalende wetten. Er bestaan geen 'quick fixes' en zeker geen juridische 'quick fixes'. Het Expertiseteam heeft de vraag benaderd vanuit het idee dat breder moet worden gekeken dan enkel vanuit de Jeugdwet en vanuit meerdere perspectieven dan enkel een juridische. De verbetering die nodig is vraagt serieuze inzet van veel partijen met een ontwikkelgerichte aanpak.

BIJLAGE 1 AFBAKENING JEUGDHULP(PLICHT) IN RESULTATEN

Paardentherapie

“Het Zorginstituut beschouwt paardentherapie niet als zorg die vergoed wordt binnen de Zorgverzekeringswet, omdat de effectiviteit van deze therapie *nog* onvoldoende is komen vast te staan (kamerbrief 26 november 2015, minister Schippers). Het college kan ervoor kiezen dit oordeel mee te nemen bij de beslissing de paardentherapie al dan niet te vergoeden”⁸⁴.

Intelligentietest

“Alleen wanneer een intelligentietest onderdeel is van een diagnostisch proces in het kader van jeugdhulp, valt deze test onder de reikwijdte van de Jeugdwet en zal het college de kosten daarvan moeten vergoeden. Vaak zal bij een intelligentietest sprake zijn van een ander doel dan diagnostiek. Dan worden de kosten van deze test betaald vanuit de Wet op Passend Onderwijs”⁸⁵.

Therapeutische hulphond (PTSS-hulphond)

“Als niet vaststaat dat met een bepaalde vorm van hulp – bijvoorbeeld omdat het effect (nog) niet wetenschappelijk is aangetoond – een van de bovengenoemde resultaten kan worden bereikt, is de gemeente niet verplicht die hulpvorm te vergoeden.

Op dit moment is nog onvoldoende medisch wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de werking en effectiviteit van een PTSS-hulphond. Dat betekent dat gemeenten een aanvraag om de inzet van een PTSS-hulphond op basis daarvan mag afwijzen. Maar, wordt de inzet van de PTSS-hulphond in de individuele situatie toch als meest passend en effectief geacht, dan kan de gemeente een PTSS-hulphond vanuit de Jeugdwet inzetten.

Zie: Centrale Raad van Beroep 12 september 2018, ECLI:NL:CRVB:2018:2785

Blindegeleidehonden (voor blinden en slechthorenden), signaalhonden (voor slechthorenden en doven) en de ADL-honden (voor mensen met een lichamelijke beperking) vallen niet onder de Jeugdwet. De inzet van deze honden kan namelijk vergoed worden op grond van de Zorgverzekeringswet (wettelijk voorliggende voorziening: art. 1.2, eerste lid, van de Jeugdwet)”⁸⁶.

Mediation tussen ouders

De gemeente hoeft de kosten van mediation tussen ouders niet te vergoeden. “Mediation is namelijk geen vorm van jeugdhulp. Dit kan alleen anders zijn als tijdens de mediation ook hulp wordt geboden aan de ouders (zoals bijvoorbeeld het geval is bij modules als ‘ouderschap blijft’). Dan leren ouders hun rol als ouder beter uit te voeren. In dat geval is er wel sprake van jeugdhulp en kan dit als een jeugdhulpvoorziening door de gemeente worden ingezet (opvoedondersteuning). Mediation die

⁸⁴

[https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/33186?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Ffilter%3D%26q%3D%2Bpaardentherapie&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=paardentherapie&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/33186?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Ffilter%3D%26q%3D%2Bpaardentherapie&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=paardentherapie&_gtm_search_result_page=1)

⁸⁵

[https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/32245?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dintelligentietest&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=intelligentietest&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/32245?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dintelligentietest&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=intelligentietest&_gtm_search_result_page=1)

⁸⁶

[https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/34783?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dtherapeutische%2Bhulphond&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=therapeutische%20hulphond&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/34783?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dtherapeutische%2Bhulphond&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=therapeutische%20hulphond&_gtm_search_result_page=1)

alleen gericht is op het maken van afspraken is dus geen vorm van jeugdhulp. Je moet dit afzetten tegen de resultaten die met de in te zetten hulp moeten worden bereikt”⁸⁷.

Privézwemles voor kind met autisme

Zwemles kan in principe niet vergoed worden vanuit de Jeugdwet. Reguliere zwemles om een zwemdiploma te halen is geen jeugdhulp. Het gaat dan niet om ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en hun ouders bij alle denkbare opgroei-, opvoedings- en psychiatrische problemen en stoornissen. Bij privé-zwemles kan dit anders zijn.

Als een kind met autisme (psychische stoornis) extra begeleiding nodig heeft tijdens een zwemles dan kan dit een vorm van jeugdhulp zijn. Ook als dit in de vorm van een privézwemles gebeurt. Als het volgen van privézwemles het kind in staat stelt ‘gezond en veilig op te groeien, te groeien naar zelfstandigheid, en voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren’, dan is sprake van jeugdhulp (art. 2.3, eerste lid, JW).

Als uit de beoordeling van de individuele situatie blijkt dat dit het geval is, dan kunnen de kosten van de privézwemles die hiermee verband houden, vergoed worden vanuit de Jeugdwet. Lesgeld of contributie hoeft dus niet vergoed te worden.

Buitenschoolse opvang voor kind met een beperking

“Reguliere naschoolse opvang is geen vorm van jeugdhulp. Opvang die uitsluitend moet worden ingezet omdat de ouders door werk niet beschikbaar zijn, valt dus niet onder de Jeugdwet. Maar het kan zijn dat het kind tijdens deze opvang extra begeleiding nodig heeft vanwege een beperking. In dat geval kan de begeleiding wel onder de Jeugdwet vallen. De gemeente zal moeten beoordelen of inzet van de begeleiding in de individuele situatie noodzakelijk is. Als de begeleiding noodzakelijk is in verband met opgroei-, opvoedings- en psychische problemen en stoornissen, kan de gemeente daarvoor een jeugdhulpvoorziening toekennen (artikel 2.3, eerste lid, JW)”⁸⁸.

Behandeling wegens angst voor de tandarts

“Het behandelen van angststoornissen is een vorm van hulp die door de GGZ wordt geboden, dus dat kan onder de Jeugdwet vallen (jeugd-ggz). Uiteraard moet dan wel beoordeeld zijn dat zo’n behandeling echt noodzakelijk is. Wellicht zijn er ook andere mogelijkheden of middelen om aan de hulpvraag van deze jeugdige tegemoet te komen. Maar: als behandeling door een kinderpsycholoog nodig is, valt dit onder de Jeugdwet”⁸⁹.

Drukvest

“De algemene opvatting is dat hulpmiddelen niet worden vergoed op grond van de Jeugdwet. Hulpmiddelen worden namelijk vanuit de Wmo of de Zorgverzekeringswet vergoed. Een drukvest wordt echter niet vergoed vanuit de basisverzekering en vanuit de Wmo worden geen hulpmiddelen vergoed die enkel een therapeutisch doel beogen.

⁸⁷

[https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/57106?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dmediation%2Btussen%2Bouders&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=mediation|tussen|ouders&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/57106?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dmediation%2Btussen%2Bouders&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=mediation|tussen|ouders&_gtm_search_result_page=1)

⁸⁸

[https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/40380?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dbuitenschoolse%2Bopvang%2Bkind%2Bbeperking&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=Buitenschoolse%20opvang|Kind|beperking&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/40380?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dbuitenschoolse%2Bopvang%2Bkind%2Bbeperking&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=Buitenschoolse%20opvang|Kind|beperking&_gtm_search_result_page=1)

⁸⁹

[https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/42452?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dangst%2Bvoor%2Bde%2Btandarts&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=angst|voor|de|tandarts&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/42452?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dangst%2Bvoor%2Bde%2Btandarts&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=angst|voor|de|tandarts&_gtm_search_result_page=1)

Vergoeding van hulpmiddelen onder de Jeugdwet is niet uitgesloten. De term jeugdhulp in de Jeugdwet is breed en omvat de ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en hun ouders bij alle denkbare opgroei-, opvoedings- en psychische problemen en stoornissen (TK 2012-2013, 33 684, nr. 3, p. 18).

Er zal beoordeeld moet worden of via een drukvest de deelname aan het maatschappelijk verkeer wordt bevorderd of een bijdrage wordt geleverd aan het zelfstandig functioneren van de jeugdige, een en ander in relatie tot zijn beperkingen. Wanneer het antwoord hierop Ja is, dan komt het drukvest voor vergoeding op grond van de Jeugdwet in aanmerking⁹⁰.

Hypnose therapie voor behandeling obesitas

“De gemeente zal een dergelijke hypnose behandeling niet hoeven in te zetten.

Op de eerste plaats is het zo dat de Zorgverzekeringswet allerlei soorten zorg vergoedt, die ingezet kunnen worden voor de behandeling van obesitas. Diëtië valt bijvoorbeeld onder de Zorgverzekeringswet. In de Jeugdwet is geregeld dat het college geen voorziening hoeft te treffen als voor de betreffende problematiek (in dit geval obesitas) een recht op zorg bestaat krachtens de Zorgverzekeringswet (art. 1.2, eerste lid, van de JW).

Verder hoeft de gemeente geen zorg in te zetten waarvan onvoldoende wetenschappelijk bewezen is dat die zorg daadwerkelijk een bijdrage gaat leveren aan de resultaten zoals genoemd in de jeugdhulpplicht (o.a. gezond en veilig opgroeien). Als dat voor hypnose therapie nog onvoldoende duidelijk is, hoeft de gemeente dus ook om die reden de zorg niet in te zetten (zie ECLI:NL:CRVB:2018:2785)

Overigens kan het wel zo zijn dat deze jeugdige gebaat is bij ggz-ondersteuning bij de behandeling van obesitas. Dat zal de gemeente moeten onderzoeken en zo nodig moeten inzetten.

Tot slot: hypnose-behandelingen vallen soms wel onder de aanvullende verzekering (onder de noemer alternatieve geneeswijzen). Daar kan op gewezen worden als de jeugdige aanvullend verzekerd is⁹¹.

Als dat het geval is mag van de jeugdige of zijn ouders verwacht worden dat ze die aanvullende verzekering aanspreken. “Het college hoeft namelijk geen voorziening voor jeugdhulp te treffen als de jeugdige of zijn ouders in staat zijn zelf de problemen op te lossen.

Als een jeugdige of zijn ouders zich melden met een hulpvraag, moet het college die altijd onderzoeken. Ook als bij de melding al verzocht wordt om bepaalde jeugdhulp waarvoor de jeugdige of ouders aanvullend verzekerd zijn. Na onderzoek kan immers blijken dat andere, of aanvullende hulp nodig is.

Een aanvullende verzekering vergoedt niet altijd de volledige kosten. Als vaststaat dat de hulp noodzakelijk is en meer behandelingen nodig zijn, moet het college hiervoor in het kader van de Jeugdwet een voorziening treffen.

⁹⁰

[https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/42601?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Ddrukvest&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=drukvest&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/42601?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Ddrukvest&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=drukvest&_gtm_search_result_page=1)

⁹¹

[https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/50738?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dhypnose%2Btherapie%2Bobesitas&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=hypnose|therapie|obesitas&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/50738?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dhypnose%2Btherapie%2Bobesitas&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=hypnose|therapie|obesitas&_gtm_search_result_page=1)

De jeugdige of zijn ouders kunnen niet verplicht worden om een aanvullende verzekering af te sluiten. Het is namelijk een privaatrechtelijke verbintenis. Eenieder is vrij om zo'n overeenkomst te sluiten. Beschikken de ouders/jeugdige niet over een aanvullende verzekering, dan is het college dus aan zet om de noodzakelijke hulp in te zetten.

Een aanvullende verzekering is iets anders dan de basisverzekering. Het college hoeft namelijk geen vergoeding te verstrekken als er met betrekking tot de problematiek een recht bestaat op zorg op grond van de zorgverzekering als bedoeld in de Zorgverzekeringswet (art. 1.2, eerste lid, onderdeel a, van de JW). Hiermee wordt de basisverzekering bedoeld. Wie in Nederland woont of werkt, moet een basisverzekering afsluiten. Dat is een wettelijke plicht. Dit betekent dan ook dat iedereen aanspraak kan maken op de zorg die onder de basisverzekering valt. Als de benodigde hulp is verzekerd via de basisverzekering mag het college de aanvraag afwijzen op grond van artikel 1.2, eerste lid, onderdeel a, van de JW⁹².

Begeleiding bij paardrijden

Deelnemen aan paard/pony rijden ten behoeve van ontspanning is een reguliere sportactiviteit. Dat is geen jeugdhulp waarvoor de gemeente een voorziening hoeft te verstrekken.

Als begeleiding noodzakelijk is bij het paardrijden (die de 'normale' begeleiding door een rij-instructrice overstijgt), dan zou deze begeleiding in sommige gevallen wel als jeugdhulp gezien kunnen worden. Daarvoor moet gekeken worden of deze vorm van recreatie (en dus de daarmee gepaard gaande begeleiding) echt noodzakelijk is om mee te kunnen doen/te participeren.

In het kader van de Wmo 2007 heeft de CRvB verschillende malen geoordeeld dat het college een cliënt slechts in staat hoeft te stellen tot 'aanvaardbare maatschappelijke participatie' (zie o.a. CRvB 15 februari 2012, nrs 09/4472 WMO e.a.). Dit zal naar verwachting van de auteurs van Grip op Jeugd niet anders zijn. Stel dat een jeugdige ook al actief is in de judosport, dan is het daarmee onwaarschijnlijk dat ook nog het paardrijden noodzakelijk is om maatschappelijk te kunnen participeren.

Vakantiekamp voor kinderen met een beperking

Een speciaal kamp voor kinderen met een beperking kan jeugdhulp zijn, "mits uit onderzoek van de wettelijk verwijzer blijkt dat dit kamp echt noodzakelijk is.

De jeugdhulpplicht strekt zich slechts uit tot noodzakelijk hulp die nodig is om de jeugdige in staat te stellen gezond en veilig op te groeien, te groeien naar zelfstandigheid en voldoende zelfredzaam te zijn en te participeren. Het kamp zou onder de Jeugdwet kunnen vallen als de wettelijk verwijzer van oordeel is dat het noodzakelijk is voor deze jeugdige om naar dit kamp te gaan om bovengenoemd resultaat te bereiken.

Concreet betekent dat dus dat de volgende vragen moeten worden onderzocht:

1. Is er sprake van opgroei-, opvoedings- en/of psychische problemen en stoornissen bij deze jeugdige?
2. Is in dat verband een vorm van ondersteuning, hulp en zorg nodig?
3. Wordt door deelname aan het kamp:
 - a. deelname aan het maatschappelijk verkeer bevorderd, of
 - b. de jeugdige in staat gesteld gezonde en veilig op te groeien, of
 - c. een bijdrage geleverd aan het zelfstandig functioneren van de jeugdige.

⁹² <https://www.gripopjeugd.nl/inhoud/product-artikel-thematische-verdieping/457588>

Als de wettelijk verwijzer concludeert dat het kamp niet noodzakelijk is (bijvoorbeeld omdat al hulp loopt die voldoende oplossing biedt), of geen passende vorm van jeugdhulp is voor deze jeugdige, hoeft het daarvoor geen voorziening te verstrekken. Is wel jeugdhulp nodig en wordt het kamp gezien als een passende oplossing, dan kan daarvoor een voorziening worden ingezet”⁹³.

Babythuiszorg

De afgelopen tijd zien we de vraag naar verlengde kraamhulp/babythuiszorg toenemen. Voor de beoordeling van de vraag of deze zorg binnen de Jeugdwet valt dien je goed te kijken naar de oorsprong van de ondersteuningsvraag (dit is dus per casus verschillend). Maar als we kijken naar de met de resultaten die voortvloeien uit de jeugdhulpplicht, lijkt de Jeugdwet hier niet voor bedoeld te zijn.

Als een jeugdige of ouders zich melden met een hulpvraag, moet het college die altijd onderzoeken. Ook als bij de melding al verzocht wordt om bepaalde jeugdhulp waarvoor de jeugdige of ouders aanvullend verzekerd zijn. Na onderzoek kan immers blijken dat andere, of aanvullende hulp nodig is. De Jeugdwet is pas aan zet nadat is geconstateerd dat de andere wettelijke kaders geen oplossing bieden. Dat vloeit voort uit artikel 1.2 Jw.

WMO:

Wmo is aan zet op het moment dat de ondersteuningsvraag ziet op beperkingen die voortvloeien uit de ouder zelf en ongeacht de ouder-kind situatie spelen. Denk aan een gebroken been of arm, maar ook een moeder met psychische problematiek die begeleiding nodig heeft.

Zvw:

Verpleging en verzorging aan verzekerden valt onder de Zvw. Meer specifiek gaat het om de 'zorg zoals verpleegkundigen die plegen te bieden' (artikel 2.10 Besluit zorgverzekering). Onder deze zorg valt bijvoorbeeld wijkverpleging, maar ook palliatief terminale zorg (PTZ). Met ingang van 1 januari 2018 valt deze zorg, zoals verpleegkundigen die plegen en welke verband houdt met de behoefte aan de geneeskundige zorg, of een hoog risico daarop, en de verzorging van deze jeugdigen tot 18 jaar, onder de aanspraak van de Zorgverzekeringswet (Zvw) i.p.v. de Jeugdwet.

Onder de Jeugdwet valt de persoonlijke verzorging bij algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL). Bedoeld wordt de zorg die gericht is op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid. Voor jeugdigen tot 18 jaar beoordeelt een medewerker van het jeugdteam of de persoonlijke verzorging onder de Jeugdwet valt. Bijvoorbeeld zorg bij: wassen, lichamelijke hygiëne, toiletbezoek, reguliere huidverzorging, mond- en gebitsverzorging en hand- en voetverzorging.

De afbakening Zvw-Jeugdwet voor persoonlijke verzorging voor jeugdigen tot 18 jaar is dezelfde als die voor persoonlijke verzorging voor volwassenen (Zvw-Wmo 2015).

Uitgangspunt is het bepalen van de aanspraak Verzorging’:

- Vindt de geboden verzorging plaats binnen een geneeskundige context dan valt dit onder de Zvw.
- Is de verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL) dan valt het onder de Jeugdwet.

93

[https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/53497?search\[return_url\]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dvakantiekamp%2B&search\[return_message\]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search\[highlight\]=vakantiekamp&_gtm_search_result_page=1](https://www.gripopjeugd.nl/nieuws/toon/53497?search[return_url]=%2Fzoeken%2F%3Fq%3Dvakantiekamp%2B&search[return_message]=Terug%20naar%20het%20zoekresultaat&search[highlight]=vakantiekamp&_gtm_search_result_page=1)